

VĚSTNÍK

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

www.mzp.cz

OBSAH

METODICKÉ POKYNY A DOKUMENTY

- Metodický pokyn MŽP k postupu podle zákona č. 93/2018 Sb., o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu – aktualizace1
- Metodická instrukce odboru obecné ochrany přírody a krajiny a odboru legislativního MŽP k aplikaci § 8 a § 9 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, upravujících povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les a ukládání náhradní výsadby.....2

SDĚLENÍ

- Sdělení odboru ochrany ovzduší MŽP ve věci aktualizace seznamu reprezentativních měřících lokalit pro vyhlásování smogových situací.....33
- Sdělení odboru druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků MŽP o zajištění zpracování souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality.....38

PŘÍLOHY

- Příloha: Metodický pokyn MŽP k postupu podle zákona č. 93/2018 Sb., o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu (2021)

METODICKÉ POKYNY A DOKUMENTY

Metodický pokyn

Ministerstva životního prostředí k postupu podle zákona č. 93/2018 Sb., o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu – aktualizace

Ministerstvo životního prostředí vydává aktualizaci Metodického pokynu Ministerstva životního prostředí k postupu podle zákona č. 93/2018 Sb., o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu.

Aktualizace proběhla v návaznosti na zveřejnění nové verze souvisejících Pokynů k oblasti působnosti a hlavním povinnostem podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 511/2014, již v roce 2021 vydala Evropská komise.

Oproti předchozí verzi z roku 2019 došlo v metodickém pokynu k úpravě odkazů na příslušné kapitoly a stránky pokynů Komise, odstranění textu o přípravě aktualizovaných pokynů Komise a také odstranění informace o již ukončeném programu Horizont 2020.

Ing. Jan Šíma

ředitel odboru druhové ochrany
a implementace mezinárodních
závazků

Příloha

Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí k postupu podle zákona č. 93/2018 Sb., o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu (2021) je nedílnou součástí Věstníku MŽP, částky 4.

Metodická instrukce
odboru obecné ochrany přírody a krajiny a odboru
legislativního MŽP k aplikaci § 8 a § 9 zákona
č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění
pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“) upravujících
povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les a ukládání
náhradní výsadby

Článek 1
Úvodní ustanovení

1.1 Metodická instrukce vysvětluje pojmy uváděné v ZOPK a ve vyhlášce č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, (pokud již nejsou těmito předpisy přímo definovány) a zabývá se postupem orgánů ochrany přírody (dále jen „OOP“) podle § 8 a § 9 ZOPK ve vztahu ke kácení dřevin rostoucích mimo les (dále jen „dřeviny“) a k ukládání náhradních výsadeb. Působnosti OOP související s ochranou dřevin jsou uvedeny v příloze č. 1. Účelem metodické instrukce je sjednocení výkonu státní správy při povolování kácení dřevin a ukládání opatření ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin.

1.2 Metodická instrukce je určena zejména OOP, ale mohou ji využít i vlastníci a správci pozemků, které nejsou určeny k plnění funkcí lesa. Metodická instrukce má přispět ke zlepšení ochrany dřevin v rámci ochrany přírody a krajiny, která je veřejným zájmem. OOP se při své činnosti řídí základními zásadami činnosti správních orgánů podle správního řádu, promítnutými do podmínek správní činnosti OOP podle ZOPK.

Článek 2
Pojmy

2.1 Kácení dřevin (k § 8 odst. 1 ZOPK)

Kácením dřevin se rozumí odstranění jejich nadzemní části ve výšce pařezu. V případě dřevin s pařezovou výmladností je strom pokácen, resp. kácení je dokončeno i v případě, kdy po odstranění kmene stromu dojde k růstu nového kmene nebo nových kmenů ze spících pupenů v pařezové části kmene nebo z již existujících pařezových výmladků, které při kácení kmene nebyly odstraněny. Vyrosteli v průběhu času pařezovou výmladností nový strom, pak taková dřevina požívá ochrany jako běžná dřevina. Přitom pařez lze chápat jako část stromu (zpravidla bázi kmene), která zůstává zakotvena kořeny v zemi. Obvyklá výška pařezu je 1/3 průměru kmene na pařezu. V případě náročných terénních podmínek lze ponechat i pařez přiměřeně vyšší. Torzem stromu se rozumí

ponechání kmene vyššího, než je obvyklá výška pařezu. Pokud není torzo stromu výsledkem přirozeného působení přírodních procesů, nelze jeho umělé vytváření chápat jako kácení dřevin, ale zpravidla jako nedovolený zásah do dřevin ve smyslu § 2 odst. 1 vyhlášky č. 189/2013 Sb., pokud nejde o zásah prováděný podle odst. 2 téhož ustanovení.

2.2 Funkční a estetický význam dřevin (k § 8 odst. 1 ZOPK)

Funkční význam dřevin je výsledkem vyhodnocení souboru všech společenských a ekologických funkcí ve smyslu § 1 písm. b) vyhlášky č. 189/2013 Sb., jako souboru funkcí ovlivňujících životní prostředí. Estetický význam dřevin je pak dán jejich působením na vnímání člověka, tj. jak prostřednictvím všech smyslů dřevina působí na city člověka a jaké v něm vzbuzuje subjektivní dojmy.

2.3 Závažné důvody pro kácení dřevin (k § 8 odst. 1 ZOPK)

Závažné důvody pro kácení dřevin jsou skutečnosti, které nelze účinně eliminovat přiměřenými a obvykle dostupnými prostředky nebo postupy jinak, než pokácením dřeviny. Vzhledem k rozdílnému funkčnímu a estetickému významu konkrétních dřevin na konkrétních stanovištích mohou být stejné důvody ke kácení uváděné v žádosti o kácení posouzeny ze strany OOP odlišně.

2.4 Kácení na silničních pozemcích (k § 8 odst. 1 ZOPK)

Kácením dřevin na silničních pozemcích se rozumí kácení na pozemcích, na nichž je umístěno těleso dálnice, silnice a místní komunikace a silniční pomocný pozemek (§ 11 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích). Roste-li dřevina na vozovkách, dopravních ostrůvcích a krajnicích dálnice, silnice a místní komunikace, tvoří pevnou překážku ve smyslu § 29 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb. Při jejím odstranění (kácení) z důvodu ohrožení bezpečnosti užití pozemní komunikace, neúměrného ztížení použití silničních pozemků k účelům údržby komunikací nebo neúměrného ztížení obhospodařování sousedních pozemků se postupuje podle § 15 téhož zákona. Podle něj je vlastník dálnice, silnice a místní komunikace oprávněn kácet dřeviny a postupuje přitom podle ZOPK (zejména § 8). Nejde-li o kácení v krajní nouzi (§ 8 odst. 4 ZOPK), popř. kácení z důvodů pěstebních či zdravotních (§ 8 odst. 2 ZOPK), je ke kácení nezbytné povolení OOP podle § 8 odst. 1 ZOPK, jakož i jiné správní akty vyžadované ZOPK (závazná stanoviska, souhlasy, výjimky apod.).

Povolení ke kácení dřevin rostoucích na silničních pozemcích je možné vydat jen po dohodě se silničním správním úřadem. Dohodou se rozumí vyjádření silničního správního úřadu podle části čtvrté správního řádu. Dohodu je třeba chápat jako procesní náležitost, která má pomoci OOP k posouzení závažnosti důvodů ke kácení uvedených žadatelem ve vztahu k veřejnému zájmu na ochraně dřevin (ochrana dřevin vs. ochrana bezpečného provozu na pozemní komunikaci). Silničními správními úřady jsou Ministerstvo dopravy ve věcech dálnic a rychlostních silnic, krajský úřad ve věcech silnic I. třídy (s výjimkou rychlostních), obecní úřad obce s rozšířenou působností pro silnice II. a III. třídy a obecní úřady ve věcech místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací.

2.5 Porost (k § 8 odst. 2 ZOPK)

Porostem se rozumí soubor dřevin (keřovitého, stromovitého vzrůstu nebo jejich kombinace), který vytváří kompaktní celek plošného charakteru se specifickými podmínkami (např. mikroklimatem, převážně souvislým zápojem, vzájemnými vazbami), v němž se dřeviny významně ovlivňují a zpravidla si konkurují, a který vyžaduje výchovnou probírku nebo v něm dochází k samovolné redukci počtu jedinců. Za porost proto nelze považovat např. stromořadí (liniové uspořádání stromů ve smyslu § 1 písm. d) vyhlášky č. 189/2013 Sb.) nebo jiné skupiny dřevin (např. rozvolněnou skupinu dřevin nebo solitérních jedinců v parcích a na hřbitovech, příp. i ve volné krajině), ve kterých nevznikají specifické podmínky porostu a vzájemné působení dřevin, a tudíž i výchovné zásahy jsou minimalizovány, resp. mají charakter ošetřování jednotlivých dřevin. Typickým příkladem porostu je zapojený porost dřevin ve smyslu § 1 písm. a) vyhlášky č. 189/2013 Sb., nebo intenzivně pěstovaný zapojený ovocný sad.

2.6 Pěstební důvody kácení dřevin (k § 8 odst. 2 ZOPK)

Pěstební důvody kácení dřevin zahrnují kácení prováděné za účelem obnovy porostů nebo výchovné probírky porostů dřevin. Účelem obou typů zásahů je obnova, zachování či zvýšení funkčního a estetického významu porostů dřevin při respektování jejich vývojové dynamiky a funkčního poslání, nebo usměrnění jejich vývoje úpravou druhové nebo prostorové skladby.

2.7 Obnova porostů (k § 8 odst. 2 ZOPK)

Obnovou porostů se rozumí proces nahrazování stávajícího porostu, který je odstraňován kácením, novou generací dřevin zpravidla záměrnou výsadbou, případně s využitím přirozené obnovy ze semen nebo výmladků. Účelem obnovy porostů je dlouhodobé udržení porostu na konkrétní lokalitě.

2.8 Výchovná probírka porostů (k § 8 odst. 2 ZOPK)

Výchovná probírka je prováděna pomocí kladného nebo záporného výběru, při kterém dochází v průběhu růstu porostu ke snižování počtu jedinců odstraňováním nežádoucích jedinců, a to s cílem zlepšení jeho stability a zajištění dlouhodobé existence, a to vždy s ohledem na konkrétní požadovanou funkci porostu. V rámci kladného výběru jsou uvolňovány stromy, případně keře, které svým druhem, vzrůstem, tvarem a zdravotním stavem splňují požadavky, které jsou z hlediska funkce porostu preferovány, a jsou tak vytvořeny podmínky pro optimální vývoj cílových jedinců a uplatnění jejich vlastností, na které je plnění funkcí porostu vázáno. Kácením sousedních jedinců jsou tyto jejich vlastnosti podpořeny a je jim zajištěn dostatečný prostor pro růst. Při záporném výběru jsou odstraňováni jedinci s vlastnostmi, které naplňování funkcí porostu brání a pro které je možné je považovat za nežádoucí. Jde např. o jedince ve špatném zdravotním stavu, s růstovými vadami nebo jedince poškozené abiotickými a biotickými vlivy. V porostech s vysokým podílem ekologických funkcí může jít o dřeviny nežádoucího nebo nepůvodního druhu, často s invazním potenciálem. O výchovnou probírku se jedná i v případě provedení odpovídajícího výchovného zásahu v porostech dřevin založených v rámci náhradních výsadeb.

2.9 Zdravotní důvody kácení (§ 8 odst. 2 ZOPK)

Zdravotním důvodem pro kácení dřevin jsou situace, kdy stav a rozsah napadení dřevin významně ohrožuje okolní dřeviny. Může se jednat o výjimečné případy napadení dřevin epidemickými chorobami a masivního (kalamitního) napadení škůdci a patogeny ve smyslu § 7 odst. 2 ZOPK. Za kácení ze zdravotních důvodů nelze považovat kácení suchých dřevin.

2.10 Břehové porosty a jejich údržba (k § 8 odst. 2 ZOPK)

Údržbu břehových porostů při správě vodních toků zajišťuje správce vodního toku tak, aby zůstaly zachovány funkce břehových porostů, a aby se tyto nestaly překážkou znemožňující plynulý odtok vody při povodni [§ 47 odst. 2 písm. b) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon)]. Správce vodního toku je podle § 49 odst. 1 písm. b) vodního zákona oprávněn odstraňovat nebo nově vysazovat stromy a keře na pozemcích v šířce 10, 8 a 6 metrů od břehové čáry vodního toku (podle druhu vodního toku dle § 49 odst. 2 vodního zákona).¹ Při kácení těchto dřevin je nutné postupovat dle § 8 odst. 2 ZOPK (oznamovací režim). Jelikož se často jedná o kácení dřevin, které jsou součástí významného krajinného prvku podle § 3 odst. 1 písm. b) ZOPK (vodní tok, údolní niva), pak k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení nebo k ohrožení či oslabení ekologicko-stabilizační funkce významného krajinného prvku, je třeba závazné stanovisko OOP podle § 4 odst. 2 ZOPK, které představuje hlavní nástroj ochrany břehových porostů (viz bod 3.2.1 a 3.2.7). Při obnově břehových porostů se přednostně využívají přirozené procesy (zejména kořenová a pařezová výmladnost, využití náletových dřevin). V případě výsadeb se využívají v místě původní druhy, které odpovídají daným stanovištním podmínkám.

2.11 Ochranné pásmo zařízení elektrizační a plynárenské soustavy (k § 8 odst. 2 ZOPK)

Ochranné pásmo zařízení elektrizační soustavy, resp. plynárenské soustavy je definováno a vymezeno v § 46, resp. v § 68 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů. Ochrana dřevin v okolí nadzemních vedení elektrizační soustavy je podrobně rozpracována v Metodické instrukci odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP pro zajišťování agendy ochrany dřevin rostoucích mimo les v okolí nadzemních vedení elektrizační soustavy.²

¹ Podle § 49 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb. mohou správci vodních toků při výkonu správy vodního toku, pokud je to nezbytně nutné a po předchozím projednání s vlastníky pozemků užívat pozemků sousedících s korytem vodního toku, a to:

- a) u vodních toků, které jsou vodními cestami dopravně významnými, nejvýše v šířce do 10 m od břehové čáry,
- b) u ostatních významných vodních toků jiných než pod písmenem a) nejvýše v šířce do 8 m od břehové čáry,
- c) u drobných vodních toků nejvýše v šířce do 6 m od břehové čáry.

² [Věstník MŽP č. 7/2013](#)

2.12 Odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze (k § 8 odst. 2 ZOPK)

Odstraňováním dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze je chápáno kácení dřevin rostoucích na stavbě dráhy, na stavbách na dráze, v obvodu dráhy, v ochranném pásmu dráhy³, případně i na pozemcích v sousedství dráhy jako součást opatření k ochraně dráhy ve smyslu § 10 odst. 3 zákona č. 266/1994 Sb., o drahách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o drahách“). Postupu podle § 8 odst. 2 ZOPK se využije vždy, nejde-li o kácení podle § 8 odst. 3 ZOPK nebo o kácení v krajní nouzi podle § 8 odst. 4 ZOPK.

2.13 Zřejmé a bezprostřední ohrožení života či zdraví nebo hrozící škoda značného rozsahu (k § 8 odst. 4 ZOPK)

Za stav dřevin, který zřejmě a bezprostředně ohrožuje život či zdraví, resp. zřejmě bezprostředně hrozí škoda značného rozsahu (kácení v krajní nouzi), se považuje takový stav, kdy hrozí akutní nebezpečí pádu celého jedince nebo jeho významné části (např. staticky nestabilní, částečně vyvrácený nebo nakloněný strom, popř. strom, u kterého byla hrozba akutního pádu detekována, a kácení tudíž nesnese odkladu). Jde o stav stromu, kdy vzhledem k hrozícímu nebezpečí z prodlení nelze čekat na vydání povolení o kácení dřeviny (případně souhlas se zásahem do významného krajinného prvku nebo rozhodnutí o zrušení ochrany památného stromu či souhlas s ošetřením památného stromu), neboť by tím docházelo k neúměrnému zvyšování či prodlužování rizika ohrožení života či zdraví lidí. Úměrnost zmíněných rizik je přitom nezbytné posoudit především z pohledu společenské závažnosti možných důsledků pádu stromu. Pro definování škody značného rozsahu lze podpůrně využít definici obdobného pojmu v zákoně

³ **Obvod dráhy** je podle § 4 zákona č. 266/1994 Sb. území určené územním rozhodnutím pro umístění stavby dráhy. Obvod dráhy u celostátní dráhy a u regionální dráhy je vymezen svislými plochami vedenými hranicemi pozemků, které jsou určeny pro umístění dráhy a její údržbu. Obvod dráhy u ostatních drah je vymezen svislými plochami vedenými 3 m od osy krajní koleje, krajního nosného nebo dopravního lana, krajního vodiče trakčního vedení, nebo hranicemi pozemku, určeného k umístění dráhy a její údržby, nejméně však 1,5 m od vnějšího okraje stavby dráhy, pokud není dopravní cesta dráhy vedena po pozemní komunikaci.

Stavba dráhy je podle § 5 zákona č. 266/1994 Sb. stavba cesty určené k pohybu drážních vozidel a stavba, která rozšiřuje, doplňuje, mění nebo zabezpečuje dráhu bez ohledu, zda je v obvodu dráhy či nikoliv.

Ochranné pásmo dráhy tvoří podle § 8 zákona č. 266/1994 Sb. prostor po obou stranách dráhy, jehož hranice jsou vymezeny svislou plochou vedenou:

- a) u dráhy celostátní a u dráhy regionální 60 m od osy krajní koleje, nejméně však ve vzdálenosti 30 m od hranic obvodu dráhy,
- b) u dráhy celostátní, vybudované pro rychlost větší než 160 km/h, 100 m od osy krajní koleje, nejméně však 30 m od hranic obvodu dráhy,
- c) u vlečky 30 m od osy krajní koleje,
- d) u speciální dráhy 30 m od hranic obvodu dráhy, u tunelů speciální dráhy 35 m od osy krajní koleje,
- e) u dráhy lanové 10 m od nosného lana, dopravního lana nebo osy krajní koleje,
- f) u dráhy tramvajové a dráhy trolejbusové 30 m od osy krajní koleje nebo krajního trolejového drátu.

č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Ten definuje značnou škodu jako škodu dosahující částky nejméně 1000.000 Kč.

2.14 Náhradní výsadba (k § 9 odst. 1 ZOPK)

Náhradní výsadba je nástrojem ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřeviny. Náhradní výsadba dřevin (stromů či keřů, popř. jimi tvořených porostů dřevin) podle § 9 ZOPK je stanovována přiměřeně k ekologické újmě, ke které kácením došlo.

Za náhradní výsadbu nelze bez odůvodněné vazby na kácení dřevin z důvodu výstavby označovat jinou výsadbu, např. tu, která je prováděna jako součást stavebních záměrů (jako stavební objekty vegetačních úprav apod.)

2.15 Následná péče o dřeviny (k § 9 odst. 1 ZOPK)

Následnou péčí o dřeviny se rozumí souhrn opatření a zásahů na dřevině či jejím okolí, které vytvářejí optimální podmínky pro růst dřevin a vedou ke zdárnému vývoji vysazených jedinců. Jedná se zejména o provádění výchovných řezů, pravidelnou kontrolu, případnou úpravu či odstraňování kotvících a ochranných prvků, zálivku, kypření, hnojení, odplevelování, ochranu proti chorobám a škůdcům, ochranu před vlivem mrazu a doplňování mulče.

2.16 Pozemky vhodné pro náhradní výsadbu (k § 9 odst. 2 ZOPK)

Seznam pozemků vhodných pro náhradní výsadbu je povinen v souladu s § 76 odst. 1 písm. a) ZOPK vést příslušný obecní úřad. Pokud je nezbytné uložit náhradní výsadbu na pozemku jiného vlastníka, než žadatele o kácení dřevin, musí s tímto záměrem tento vlastník vyslovit souhlas. Pro náhradní výsadbu je především žádoucí zvolit takové pozemky, na kterých je v souladu s územně plánovací dokumentací zajištěna dlouhodobá perspektiva vysazených dřevin.

2.17 Odvod (k § 9 odst. 3 ZOPK)

Finanční kompenzace za kácení dřevin z důvodu výstavby tehdy, není-li uložena náhradní výsadba, a kompenzace za protiprávní kácení dřevin formou odvodu nejsou v praxi aplikovatelné, neboť výše odvodů a podmínky pro jejich ukládání nejsou zákonem stanoveny.

Článek 3

Aplikace § 8 odst. 1 ZOPK (kácení dřevin na základě povolení)

3.1 Obecný postup

3.1.1 Povolení ke kácení dřevin je vydáváno ve správním řízení. Při správních úkonech se postupuje podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 83 ZOPK.

3.1.2 V rámci vyhodnocení úplnosti žádosti o povolení kácení se ověří, zda žádost má náležitosti stanovené v § 4 odst. 1 vyhlášky č. 189/2013 Sb.

- 3.1.3** Doporučuje se na místě ověřit údaje uvedené v žádosti, zejména identifikaci předmětných dřevin (ověření příslušnosti dřevin k danému pozemku a jejich polohy na něm), určení druhu dřevin a jejich velikosti, posouzení jejich zdravotního stavu a funkčního a estetického významu a ověření důvodů ke kácení uvedených žadatelem. Dále se prověřují skutečnosti související s ostatními zájmy chráněnými podle ZOPK (viz kap. 3.2), které jsou důležité pro správní úvahu OOP, případně jako podklad pro další správní řízení.
- 3.1.4** Vyhodnocení funkčního a estetického významu (viz bod č. 2.2 Funkční a estetický význam dřevin) se obvykle provádí slovně s ohledem na konkrétní podmínky na základě souhrnu jednotlivých funkcí, které dřevina plní (např. zdravotně-hygienická funkce v urbanizovaném prostoru obce, ekologicko-stabilizační funkce, krajinná dominanta, dřevina jako biotop pro další organismy), a dílčích kritérií popisujících stav dřeviny (zejména zdravotní stav, vitalita, perspektiva dřevin) s přihlédnutím ke konkrétnímu stanovišti a místu v krajině. OOP zvažuje, zda dochází k synergickému působení funkcí nebo zda převažuje pouze jedna funkce nad ostatními, a k tomu přihlíží ve své správní úvaze. Součástí vyhodnocení funkčního a estetického významu je úvaha o vzniku ekologické újmy, která kácením dřevin vznikne, resp. o jejím rozsahu.
- 3.1.5** OOP následně zváží funkční a estetický význam dřeviny na straně jedné a závažnost důvodů pro její pokácení na straně druhé. Poté objektivně posoudí a náležitě odůvodní, zda zájem na pokácení dřeviny převyšuje veřejný zájem na jejím zachování.⁴ Teprve na základě této úvahy lze vydat rozhodnutí o povolení kácení. Pokud kácením vznikne ekologická újma, součástí rozhodnutí o povolení kácení je uložení náhradní výsadby k její kompenzaci. Způsob ukládání náhradní výsadby je podrobněji popsán v čl. 8.
- 3.1.6** Rozhodnutí o povolení kácení musí být vždy řádně odůvodněno, a to i v případě, že se plně vyhovuje žadateli, případně všem účastníkům řízení. Z odůvodnění rozhodnutí musí být patrné, jak OOP vyhodnotil funkční a estetický význam dřevin a jak provedl správní uvážení o závažnosti důvodů pro povolení kácení. V případě rozhodnutí o povolení ke kácení dřevin nelze postupovat podle § 68 odst. 4 správního řádu, podle kterého není odůvodnění rozhodnutí třeba, jestliže správní orgán všem účastníkům v plném rozsahu vyhoví.⁵

3.2 Postup při souběhu s jinými ochrannými režimy podle ZOPK

- 3.2.1** V rámci vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin (viz bod 3.1.4) OOP vhodným způsobem ověřuje (při místním šetření, resp.

⁴ Viz [Rozsudek NSS sp. zn. 4 As 20/2008](#)

⁵ Viz [závěr č. 88 ze dne 26. 3. 2010 poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu](#)

ohledání věci na místě, náhledem do nálezových databází, do katastru nemovitostí, do územního plánu apod., či v pochybnostech dotazem na příslušný OOP), zda by případným kácením nemohlo dojít k ohrožení jiných zájmů chráněných podle ZOPK, např. ochrany památných stromů, ochrany významných krajinných prvků (VKP), volně žijících ptáků, krajinného rázu, zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, zvláště chráněných území, ptačích oblastí a evropsky významných lokalit. Skutečnost dotčení jiného ochranného režimu podle ZOPK může rovněž vyplývat z podkladů předložených samotným žadatelem o povolení kácení (např. k žádosti o povolení kácení může být předloženo potřebné rozhodnutí příslušného OOP).

- 3.2.2** Jestliže by kácení dřevin mohlo vést k ohrožení jiných zájmů chráněných podle ZOPK a potřebné pravomocné rozhodnutí OOP příslušného ve věci dotčení jiného ochranného režimu (podrobně viz body 3.2.7 až 3.2.16) nebylo předloženo samotným žadatelem o povolení kácení, je nejprve nezbytné řešit tyto otázky jako předběžnou otázku v souladu s § 57 správního řádu. OOP může v souladu s § 64 odst. 1 písm. c) správního řádu řízení o žádosti o povolení kácení dřevin přerušit, obvykle tak, že vyzve žadatele, aby v určené lhůtě podal žádost o zahájení řízení příslušným OOP.
- 3.2.3** Podle § 90 odst. 1 věty druhé ZOPK „souhlasy a závazná stanoviska vydávaná podle tohoto zákona jako podklad pro rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu (typicky rozhodnutí podle stavebního zákona) jsou závazným stanoviskem podle správního řádu“ (§ 149 správního řádu). Ke kácení, o němž se rozhoduje podle ZOPK (nikoli podle zvláštního zákona), proto musí být příslušná povolení, souhlasy, závazná stanoviska či další správní akty k tomu příslušných OOP vydány formou samostatného správního rozhodnutí. Výjimkou je stanovisko podle § 45i odst. 1 ZOPK (viz bod 3.2.14), které je úkonem podle části čtvrté správního řádu.
- 3.2.4** Kácení dřevin může OOP povolit v případě dotčení jiného ochranného režimu podle ZOPK až po získání potřebného rozhodnutí k tomu příslušného OOP, příp. stanoviska podle § 45i odst. 1 ZOPK.
- 3.2.5** Jestliže je rozhodnutí příslušného OOP nesouhlasné, musí OOP rozhodnout tak, že se kácení nepovoluje (přednost jiného ochranného režimu podle ZOPK je zásadní skutečností pro vyhodnocení funkčního významu dřevin). Jestliže je rozhodnutí příslušného OOP souhlasné, částečně souhlasné, souhlasné s podmínkami, může OOP kácení povolit jen v rozsahu a za podmínek (včetně uložení náhradní výsadby), které nejsou v rozporu s podmínkami stanovenými v rozhodnutí příslušného OOP. Rozhodnutí příslušného OOP ve věci jiného ochranného režimu podle ZOPK nezbavuje OOP, vedoucí řízení o žádosti o povolení kácení dřevin, povinnosti vyhodnotit v souladu s ustanovením § 8 odst. 1 funkční a estetický význam dřevin a provést správní uvážení

o závažnosti důvodů pro povolení kácení. Pokud OOP neshledá závažné důvody pro povolení kácení dřevin, takové kácení nepovolí, a to i v případě souhlasného rozhodnutí příslušného OOP ve věci jiného ochranného režimu podle ZOPK.

- 3.2.6** Pokud je k vydání rozhodnutí o povolení kácení dřevin a rozhodnutí o povolení, souhlasu, závazném stanovisku ve věci jiného ochranného režimu podle ZOPK příslušný týž OOP, může v souladu s § 83 odst. 4 ZOPK obě řízení spojit.
- 3.2.7** V případě žádosti o povolení kácení dřevin, které jsou součástí VKP, a kácení dřevin by mohlo vést k poškození či zničení VKP či ohrožení nebo oslabení jeho ekostabilizační funkce, je nutné závazné stanovisko příslušného OOP k zásahu do VKP podle § 4 odst. 2 ZOPK. Z toho vyplývá, že závazné stanovisko je potřeba i v případě, že je zde být jen možnost, že by jeho ekostabilizační funkce byla ohrožena nebo oslabena.
- 3.2.8** Dřeviny zvláště chráněné podle § 48 a § 49 ZOPK jsou uvedeny v příloze č. II (Seznam zvláště chráněných druhů rostlin) vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Nesplňují-li předmětné dřeviny podmínky uvedené v § 49 odst. 2 ZOPK⁶, nebo jde-li o kriticky či silně ohrožené druhy (§ 49 odst. 4 ZOPK), nelze kácení povolit, pokud není příslušným OOP povolena výjimka podle § 56 ZOPK.
- 3.2.9** Týká-li se žádost o povolení ke kácení dřeviny, která je biotopem zvláště chráněného druhu, a jejím kácením by mohlo dojít k porušení základních ochranných podmínek definovaných v § 49 odst. 1 a 50 odst. 2 ZOPK, nelze kácení dřevin povolit, pokud není příslušným OOP povolena výjimka podle § 56 ZOPK.
- 3.2.10** Je-li kácení činností vázanou na souhlas OOP v rámci bližších ochranných podmínek zvláště chráněného území, nelze kácení povolit, pokud není příslušným OOP vydán souhlas podle § 44 odst. 3 ZOPK.
- 3.2.11** Může-li kácením dojít k poškození nebo ničení hnízd a vajec nebo odstranění hnízd druhů ptáků, kteří volně žijí na území členských států Evropské unie, anebo k vyrušování těchto ptáků [vyrušování významné z hlediska cílů směrnice Rady 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků (konsolidované znění)], nelze kácení povolit, pokud není příslušným OOP stanoven odchylný postup podle § 5b odst. 1 ZOPK.

⁶ Sdělení sekretariátu rozkladové komise o výkladech právních předpisů, přijatých výkladovou komisí ministra životního prostředí zveřejněné ve [Věstníku MŽP č. 3/2000](#) a [Věstníku MŽP č. 9/2000](#) - pod pojmem "pěstovány v kulturách" se v ustanovení § 49 odst. 2 písm. b) zákona o ochraně přírody a krajiny rozumí, že jde o rostliny úmyslně vysazené, cíleně pěstované člověkem pro užitek nebo okrasu a neponechané samovolnému vývoji bez zásahů nebo vlivů člověka.

- 3.2.12** Může-li být kácením dřeviny (dřevin) snížen nebo změněn krajinný ráz (snížením jeho estetické a přírodní hodnoty), nelze kácení povolit, pokud není příslušným OOP vydán souhlas podle § 12 odst. 2 ZOPK. Jde zejména o případy kácení stromořadí, liniových prvků (např. kácení břehových porostů), významných skupin dřevin i solitérních dřevin nejen ve volné krajině, ale i v zastavěných územích.
- 3.2.13** Nachází-li se dřevina na území ptačí oblasti a kácení je činností vázanou na souhlas OOP (viz jednotlivá nařízení vlády, kterými se ptačí oblasti vymezují), nelze kácení povolit, pokud není příslušným OOP vydán souhlas podle § 45e odst. 2 ZOPK.
- 3.2.14** Mohlo-li by kácení samostatně nebo ve spojení s jinými záměry významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost EVL nebo ptačí oblasti, nelze kácení povolit, pokud není příslušným OOP vydáno stanovisko vylučující významný vliv podle § 45i odst. 1 ZOPK.
- 3.2.15** Mohlo-li by kácení vést k závažnému nebo nevratnému poškození či zničení předmětu ochrany evropských stanovišť anebo stanovišť evropsky významných druhů vyžadujících územní ochranu a byla-li by narušena jejich celistvost, nelze kácení povolit, pokud není příslušným OOP vydán souhlas podle § 45c odst. 2 ZOPK. Vedle toho platí, že povolení, souhlas, kladné stanovisko nebo výjimku ze zákazu podle tohoto zákona pro evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast může udělit OOP pouze v případě, že bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je evropsky významná lokalita nebo ptačí oblast určena, ani nedojde k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování druhů, k jejichž ochraně jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné z hlediska účelu tohoto zákona (§ 45g ZOPK).
- 3.2.16** Dřeviny vyhlášené jako památné stromy podle § 46 odst. 1 ZOPK nelze za doby trvání jejich ochrany kácet (§ 46 odst. 2 ZOPK). V případě odůvodněné žádosti o jejich kácení je nutné před vydáním rozhodnutí o povolení ke kácení zrušit ochranu předmětného památného stromu podle § 46 odst. 4 ZOPK ve smyslu ustanovení § 56 odst. 1 tohoto zákona.
- 3.2.17** Má-li kácení dřevin (zejména vzhledem k rozsahu) charakter závažného zásahu, který by se mohl dotknout zájmů chráněných podle části druhé, třetí a páté ZOPK, musí ten, kdo kácení zamýšlí, v souladu s § 67 odst. 1 ZOPK předem zajistit na svůj náklad provedení hodnocení vlivu zamýšleného zásahu na tyto chráněné zájmy. V případě pochybností o závažnosti zásahu a jeho rozsahu z hlediska zájmů chráněných tímto zákonem může ten, kdo jej zamýšlí uskutečnit, požádat o stanovisko příslušný orgán ochrany přírody. Za závažný zásah lze považovat kácení většího počtu stromů nebo jejich skupin, velké plochy porostů dřevin a stromořadí. Hodnocení je součástí žádosti o vydání povolení, souhlasu

či závazného stanoviska podle ZOPK. Vyplyne-li z výsledků hodnocení potřeba zajištění opatření k vyloučení nebo zmírnění negativních vlivů, OOP stanoví jejich rozsah v rozhodnutí nebo závazném stanovisku.

3.3 Postup při souběhu s ustanoveními jiných zákonů

3.3.1 Kácení dřevin s vazbou na ochranu kulturních památek

V případě, že jsou dřeviny součástí národní kulturní památky nebo kulturní památky chráněné zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o státní památkové péči), je nutné postupovat ve spolupráci s příslušným orgánem památkové péče. Zákon o státní památkové péči uvádí, že pokud při rozhodování jiného orgánu mohou být dotčeny zájmy státní památkové péče, je tento jiný orgán povinen vyžádat si závazné stanovisko orgánu státní památkové péče.⁷ Kácení lze v tomto případě povolit pouze za předpokladu souhlasného závazného stanoviska orgánu památkové péče. Pokud však OOP po vyhodnocení ekologické a estetické funkce dřevin a závažnosti důvodů kácení shledá, že nejsou splněny předpoklady pro povolení kácení, takové kácení nepovolí, a to i v případě souhlasného závazného stanoviska vydaného orgánem státní památkové péče.

Ke kácení dřevin za účelem obnovy nemovité kulturní památky podle § 14 zákona o státní památkové péči je vedle závazného stanoviska k obnově kulturní památky vydávaného orgánem státní památkové péče zásadně třeba povolení podle § 8 odst. 1 ZOPK, nejsou-li shledány důvody pro postup podle § 8 odst. 2, 3 nebo 4 ZOPK.

3.3.2 Kácení dřevin u pozemních komunikací

Pokud má být kácení dřevin nařízeno jako opatření podle § 35 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, pak v řízení vedeném silničním správním úřadem o rozsahu a způsobu provedení nezbytných opatření a o tom, kdo je provede, je nezbytné řešit povolení kácení dřevin jako předběžnou otázku. I k nařízenému kácení podle zákona o pozemních komunikacích je nezbytné opatřit si povolení ke kácení, jakož i jiné správní akty vyžadované ZOPK. Silniční správní úřad a OOP by měly v obou řízeních úzce spolupracovat a dohodnout se na rozsahu a způsobu kácení nebo jiných opatřeních.

⁷ Podle § 11 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb. vydávají správní úřady a orgány krajů a obcí svá rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů, jimiž mohou být dotčeny zájmy státní památkové péče na ochraně nebo zachování kulturních památek nebo památkových rezervací a památkových zón a na jejich vhodném využití, jen na základě závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památky, jen na základě závazného stanoviska krajského úřadu. Závazné stanovisko orgánu státní památkové péče může mít v některých případech formu rozhodnutí (§ 44a zákona č. 20/1987 Sb.), které by mělo předcházet povolení ke kácení dřevin.

3.3.3 Kácení náletových dřevin na hrázích vodních děl sloužících k ochraně před povodněmi, ke vzdouvání vody nebo k akumulaci vody podle § 59 odst. 1 písm. j) vodního zákona.⁸

Povinnost oznámit kácení dřevin rostoucích na hrázích založená ustanovením § 59 odst. 1 písm. j) vodního zákona je zvláštní „oznamovací“ povinností oproti povinnosti oznámit kácení z titulů stanovených v § 8 odst. 2 ZOPK. Ustanovení o ochraně dřevin a o povolování jejich kácení (§ 7 a 8 ZOPK) se při postupu podle § 59 odst. 1 písm. j) vodního zákona nepoužijí, tedy ani oznámení kácení dřevin na hrázích se neřídí oznamovacím režimem § 8 odst. 2 ZOPK a § 4 vyhlášky č. 189/2013 Sb. Vlastník vodního díla je povinen oznámit OOP kácení všech dřevin – tedy i těch, které nedosahují obvodu kmene 80 cm ve výčetní výšce 130 cm nad zemí, neboť § 59 odst. 1 písm. j) vodního zákona žádný limit pro oznámení nestanoví. OOP na základě došlého oznámení prověří, zda se skutečně jedná o náletové dřeviny (dřeviny, u kterých je jednoznačně zřejmé, že nebyly uměle vysazeny), popřípadě (je-li to v daném případě možné), zda je kácení dřevin z hlediska údržby vodního díla v řádném stavu [§ 59 odst. 1 písm. b) vodního zákona] nezbytné. OOP dále prověří (je-li třeba, i dotazem k jinému příslušnému OOP), zda zamýšleným kácením nedojde k porušení podmínek ochrany památných stromů (§ 46 ZOPK), podmínek ochrany zvláště chráněných rostlin a živočichů (§ 49 a 50 ZOPK) a ochrany volně žijících ptáků (§ 5a ZOPK).

Pokud OOP dospěje k názoru, že se nejedná o náletové dřeviny, nebo k názoru, že by kácením dřevin došlo k nedovolenému zásahu do ochranného režimu památného stromu, do ochranného režimu zvláště chráněných druhů rostlin, zvláště chráněných živočichů nebo volně žijících ptáků, postupuje neprodleně tak, aby bylo zabráněno činnosti v rozporu se ZOPK. Nepostačí-li samotné informování vlastníka vodního díla a upozornění na nutnost získat pravomocné povolení ke kácení dřevin, resp. pravomocnou výjimku ze zákazů u památných stromů, zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů (§ 56 ZOPK) či stanovení odchylného postupu (§ 5b odst. 1 ZOPK), je nutné kácení omezit nebo zakázat podle § 66 ZOPK.

3.3.4 Kácení dřevin v okolí nadzemních vedení elektrizační soustavy – viz Metodická instrukce odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP pro zajišťování agendy ochrany dřevin rostoucích mimo les v okolí nadzemních vedení elektrizační soustavy².

⁸ Podle § 59 odst. 1 písm. j) zákona č. 254/2001 Sb. je vlastník vodního díla povinen odstraňovat náletové dřeviny z hrází sloužících k ochraně před povodněmi, ke vzdouvání vody nebo k akumulaci vody; na tyto povinnosti se s výjimkou ochrany památných stromů, zvláště chráněných druhů rostlin, zvláště chráněných živočichů a volně žijících ptáků, nevztahuje zákon o ochraně přírody a krajiny. Před jejich odstraněním, není-li nebezpečí z prodlení, je vlastník vodního díla povinen oznámit svůj záměr orgánu ochrany přírody.

3.3.5 Kácení dřevin u železničních drah

Odstraňování dřevin ze strany provozovatelů dráhy za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který je může pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin. Orgán ochrany přírody však tak může učinit na rozdíl od ostatních možností kácení dřevin dle § 8 odst. 2 ZOPK (viz bod č. 4.3) pouze se souhlasným závazným stanoviskem drážního správního úřadu, vydávaným příslušným regionálním pracovištěm (Územním odborem Praha, Plzeň, Olomouc) podle § 56a odst. 2 zákona o drahách.

S účinností od 15. ledna 2020 došlo zákonem č. 367/2019 Sb. mimo jiné i ke změně § 10 zákona o drahách upravujícího režim odstraňování dřevin s ohledem na bezpečnost nebo plynulost drážní dopravy anebo provozuschopnost dráhy. Tato změna vyčlenila dřeviny z výčtu zdrojů ohrožení dráhy uvedených dosud v odst. 1. Nově formulované ustanovení § 10 odst. 3 zákona o drahách zakládá provozovateli dráhy oprávnění odstraňovat a oklešťovat stromoví a jiné porosty ohrožující bezpečnost nebo plynulost drážní dopravy anebo provozuschopnost dráhy v případě, kdy tak po předchozím upozornění provozovatele dráhy neučinil jejich vlastník v přiměřené lhůtě a v rozsahu, které jsou stanoveny v tomto upozornění. V tomto případě proto není jako součást oznámení o kácení dřevin vyžadováno doložení vlastnického práva či nájemního nebo uživatelského vztahu oznamovatele k příslušným pozemkům

Stromoví a jiné porosty, které při svém pádu mohou zasáhnout do průjezdného průřezu dráhy, jsou nově dle § 10 odst. 3 stromovím ohrožujícím bezpečnost nebo plynulost drážní dopravy nebo provozuschopnost dráhy. Povinností oznamovatele je tyto skutečnosti doložit a předmětné dřeviny řádně identifikovat.

Nová právní úprava sice prohlašuje stromoví a jiné porosty, které při svém pádu mohou zasáhnout do průjezdného průřezu dráhy, za ohrožující bezpečnost nebo plynulost drážní dopravy nebo provozuschopnost dráhy, neznamená to však, že veškeré dřeviny nacházející se v dopadové vzdálenosti od kolejiště mohou být provozovatelem dráhy bez dalšího pokáceny, nebo že je dokonce novou právní úpravou stanovena provozovateli dráhy povinnost takové dřeviny pokácet. Při jejich odstraňování tedy musí být v každém jednotlivém případě posuzována míra tohoto ohrožení podle konkrétních skutkových okolností, tj. zda jde vzhledem ke konkrétnímu stavu stromů a konkrétním poměrům lokality o ohrožení pouze hypotetické, nebo minimálně předvídatelné. Tomuto výkladu kromě ústavního principu proporcionality (poměřovat míru ohrožení zájmu na ochraně zdraví a bezpečnosti cestujících s mírou ohrožení zájmu na ochraně životního prostředí) nasvědčuje i skutečnost, že ani upravené znění § 10 zákona

o drahách nestanoví, že se v tzv. dopadové vzdálenosti od dráhy dřeviny nacházejí, resp. že provozovatel dráhy, příp. vlastník má povinnost je odstranit, a dále že připouští nejen odstraňování, ale i oklešťování stromů (ořezy nevhodných větví), a rovněž možnost, že provozovatel dráhy určí vlastníkově dřevin rozsah zásahu (např. provedení redukčního řezu snižujícího výšku stromu, provedení technických opatření k zabránění pádu dřevin – viz obdobná opatření k zabránění padání kamenů apod.).

Principem proporcionality se řídil ve svém rozsudku č.j. 1 As 299/2019 – 42 ze dne 18. 12. 2019 i Nejvyšší správní soud, který v něm mimo jiné konstatoval, že prostá existence stromů určité výšky a dopadové vzdálenosti do dráhy nemůže sama o sobě představovat nebezpečí pro dráhu, pokud správní orgány dostatečně nezkoumaly, zda je nebezpečí pádu těchto stromů do dráhy reálné. Správní orgány jsou povinny zjistit okolnosti, z nichž se nebezpečí podává, např. stáří či zdraví stromu, morfologii terénu či stav podloží. Touto další okolností nemůže být pouze možný budoucí extrémní (tedy nikoliv běžný) klimatický jev, který by mohl strom v budoucnu zasáhnout. Má-li nebezpečí spočívat v tom, že na pozemku rostou stromy, které mohou (s ohledem na svoji výšku a dopadovou vzdálenost) do dráhy spadnout, pak nařízení odstranění stromů, které by vzhledem ke své výšce a vzdálenosti mohly do dráhy železnice spadnout, musí být podloženo konkrétními skutkovými zjištěními, z nichž hrozící nebezpečí pádu stromů vyplývá. Nepostačí pouze hypotetická možnost, že určitý strom by v případě pádu mohl zasáhnout dráhu, třebaže aktuálnímu nebezpečí pádu tohoto stromu nic nenasvědčuje.

Přestože se uvedený rozsudek vztahuje k právnímu stavu v době před nabytím účinnosti zákona č. 367/2019 Sb., vyjádřený právní názor lze aplikovat i na současnou právní úpravu. Z nového znění § 10 zákona o drahách vyplývá, že jsou v něm nyní podrobněji definovány dřeviny jako zdroj ohrožení bezpečnosti nebo plynulosti drážní dopravy nebo provozuschopnosti dráhy (jsou to ty, které rostou v tzv. dopadové vzdálenosti), nicméně nadále je třeba v konkrétních případech posuzovat míru ohrožení podle skutkových okolností a porovnávat veřejné zájmy (veřejný zájem na ochraně zdraví a bezpečnosti cestujících na straně jedné a vlastnická práva, jakož i práva na ochranu životního prostředí na straně druhé)⁹.

Ustanovení § 10 odst. 3 zákona o drahách se týká všech drah (tedy mimo drah železničních i drah tramvajových, trolejbusových, lanových a jiných). Vzhledem k tomu, že § 8 odst. 2 ZOPK se vztahuje pouze na dřeviny u železniční dráhy, ke kácení dřevin u ostatních drah je třeba povolení dle § 8 odst. 1 ZOPK.

⁹ Viz rovněž např. Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 11/01 ze dne 6. 3. 2002

Pokud by oznámeným kácením dřevin u železničních drah mohly být ohroženy další obecně či zvláště chráněné části přírody, je OOP oprávněn oznámené kácení omezit nebo zakázat podle § 66 ZOPK.

Článek 4

Aplikace § 8 odst. 2 ZOPK (Oznámení o kácení dřevin)

4.1 Vyhodnocení oprávněnosti podání oznámení o kácení dřevin provádí OOP podle § 8 odst. 2 ZOPK.

4.2 Při vyhodnocení úplnosti oznámení se OOP řídí ustanovením § 4 odst. 2 vyhlášky č. 189/2013 Sb.

4.3 Při vyhodnocení odůvodněnosti kácení vyplývají důvody ke kácení ze základních pojmů (viz bod č. 2.6 až 2.12), případně vydaných metodických pokynů (např. Metodická instrukce odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP pro zajišťování agendy ochrany dřevin rostoucích mimo les v okolí nadzemních vedení elektrizační soustavy²). Důvodem pro kácení v oznamovacím režimu podle § 8 odst. 2 ZOPK jsou pouze: pěstební důvody, údržba břehových porostů prováděná při správě vodních toků, odstraňování dřevin v ochranném pásmu elektrizační a plynárenské soustavy prováděné při provozování těchto soustav, odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení pro rozvod tepelné energie prováděném při provozování těchto zařízení, odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze, a zdravotní důvody. V případě přijetí oznámení o kácení dřeviny je žádoucí prověřit reálný stav dřevin v terénu včetně důvodnosti jejich kácení.

4.4 OOP má podle § 8 odst. 2 ZOPK možnost oznámené kácení pozastavit, omezit nebo zakázat v případě, že odporuje požadavkům na ochranu dřevin. Jde o případy, kdy nejsou splněny podmínky pro „oznamovací režim“ (důvody pěstební, zdravotní nebo kácení podle zvláštních předpisů), nebo kdy veřejný zájem na zachování dřeviny převyšuje zájem na jejím pokácení. Vzhledem k tomu, že podle § 8 odst. 2 ZOPK vzniká po 15 dnech od podání oznámení právo kácet, je třeba, aby před uplynutím této lhůty bylo příslušným OOP, pokud tento dojde k závěru, že je třeba dřeviny zachovat, zahájeno řízení o pozastavení, omezení nebo zákazu kácení. Společně se zahájením správního řízení je třeba vydat předběžné opatření podle § 61 správního řádu, kterým bude oznamovateli přikázáno, aby se zdržel kácení do doby nabytí právní moci rozhodnutí o pozastavení, omezení nebo zákazu oznámeného kácení. Pokud bude tento postup uplatněn v případě odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze, informuje orgán ochrany přírody neprodleně o zahájení správního řízení o pozastavení, omezení nebo zákazu kácení podle § 8 odst. 2 ZOPK a jeho důvodu příslušný drážní úřad. Drážní úřad má v tomto řízení postavení dotčeného správního orgánu a vydává v rámci něj závazné stanovisko

podle § 56a odst. 2 zákona o dráhách. V tomto závazném stanovisku drážní úřad posoudí nezbytnost kácení z pohledu zajištění provozuschopnosti železniční dráhy a plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze. Pokud by pozastavením, omezením nebo zákazem kácení došlo k ohrožení tohoto účelu, vydá drážní úřad nesouhlasné závazné stanovisko. Pokud by s obsahem závazného stanoviska orgán ochrany přírody nesouhlasil, musel by být takový rozpor řešen postupem podle § 136 odst. 6 správního řádu (dohodovací řízení). S ohledem na prolínání kritérií, která jsou v řízení o pozastavení, omezení nebo zákazu oznámeného kácení posuzována (stav dřevin v relaci k ohrožení bezpečnosti provozu dráhy a drážní dopravy), vyžaduje řešení každého případu velmi úzkou součinnost obou správních úřadů. Vzhledem k tomu, že OOP a drážní úřad nemají společně nadřízený správní orgán, projednají rozpor v dohodovacím řízení ústřední orgány státní správy, tedy Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo dopravy na podnět OOP vedoucího řízení podle § 8 odst. 2 ZOPK. Ten pak dokončí toto řízení podle výsledku dohodovacího řízení.

4.5 Při vyhodnocení oznámení o kácení dřevin zvažuje OOP možné ohrožení dalších zájmů chráněných podle ZOPK či dotčení ustanovení jiných zákonů obdobně jako v řízení o žádosti o povolení kácení (srov. článek 3.2 a 3.3.). Jestliže by oznámené kácení mohlo vést k porušení jiných ustanovení ZOPK nebo jiných zákonů, učiní OOP vhodné opatření k zabránění protiprávnímu kácení (může jím být zejména informování oznamovatele o nutnosti získat potřebná povolení, souhlasy, závazná stanoviska apod., či omezení nebo zákaz kácení podle § 66 ZOPK).

Článek 5 Aplikace § 8 odst. 3 ZOPK

Zmocnění uvedené v § 8 odst. 3 ZOPK bylo naplněno vyhláškou č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení. K aplikaci některých ustanovení této vyhlášky bylo vydáno Metodické doporučení odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP, zveřejněné ve Věstníku MŽP č. 8/2013.¹⁰

Článek 6 Aplikace § 8 odst. 4 ZOPK („kácení v krajní nouzi“)

6.1 Oprávnění provést kácení dřevin podle § 8 odst. 4 ZOPK má vedle vlastníka nebo nájemce pozemku jakákoliv další právnická nebo fyzická osoba.

6.2 Náležitosti oznámení jsou uvedeny v § 4 odst. 2 vyhlášky č. 189/2013 Sb.

¹⁰ [Věstník MŽP č. 8/2013](#)

6.3 Vyhodnocení odůvodněnosti kácení spočívá v úvaze o naplnění podstaty pojmů bezprostřední ohrožení života, zdraví, bezprostřední hrozba škody značného rozsahu (viz bod č. 2.13).

6.4 Nutnou náležitostí oznámení vyplývající z § 4 odst. 2 písm. e) vyhlášky č. 189/2013 Sb., je doložení skutečností nasvědčujících tomu, že byly splněny podmínky pro postup podle § 8 odst. 4 ZOPK, zejména že byla naplněna podmínka bezprostředního ohrožení života, zdraví, případně bezprostřední hrozba škody značného rozsahu. Za doložení těchto skutečností lze považovat zejména fotodokumentaci stavu stromu před kácením, svědeckou výpověď apod. V případě kácení provedeného složkami integrovaného záchranného systému se postupuje dle § 4 odst. 3 vyhlášky č. 189/2013 Sb.

6.5 V případech, kdy by OOP prokázal neoprávněné použití („zneužití“) § 8 odst. 4 ZOPK, pak vzhledem k tomu, že dřevina je již pokácena, je na místě vést řízení o uložení pokuty, případně aplikovat § 86 odst. 2 ZOPK a uložit provedení přiměřeného náhradního opatření k nápravě.

Článek 7

Aplikace § 8 odst. 5 ZOPK

Zmocnění uvedené v § 8 odst. 5 ZOPK bylo naplněno vyhláškou č. 189/2013 Sb. o ochraně dřevin a povolování jejich kácení. K aplikaci některých ustanovení této vyhlášky bylo vydáno Metodické doporučení odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP, zveřejněné ve Věstníku MŽP č. 8/2013.¹⁰

Článek 8

Aplikace § 8 odst. 6 ZOPK

8.1 Ke kácení dřevin pro účely stavebního záměru povolovaného v řízeních podle stavebního zákona uvedených v § 8 odst. 6 ZOPK (t.j. vždy, pokud se vede územní řízení) vydává OOP závazné stanovisko, a to na žádost žadatele. Postup podle § 8 odst. 6 zákona č. 114/1992 Sb. je možné aplikovat pouze na dřeviny, které jsou v přímé kolizi se zamýšleným stavebním záměrem. Pro ostatní případy kácení prováděného v souvislosti se stavebním záměrem, jako je např. úprava pozemků v okolí stavby, je třeba postupovat podle § 8 odst. 1 ZOPK, tzn. vyžaduje se k němu (samostatné) povolení ke kácení dřevin.

V případě, že je třeba kácet dřeviny z důvodů stavebního záměru nevyžadujícího rozhodnutí o umístění stavby (viz § 79 odst. 2 a § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon), je k jejich kácení nezbytné povolení OOP podle § 8 odst. 1 ZOPK; povolení OOP podle § 8 odst. 1 ZOPK je zejména třeba ke kácení dřevin za účelem realizace stavebního záměru podléhajícího ohlášení

stavebnímu úřadu (§ 104 stavebního zákona) a stavebního záměru, pro nějž je vydáván územní souhlas (§ 96 stavebního zákona).

8.2 Žádost o závazné stanovisko OOP podle § 8 odst. 6 ZOPK musí splňovat náležitosti žádosti o povolení kácení dřevin vyplývající z § 4 odst. 1 vyhlášky č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení. Oprávněnost postupu dle § 8 odst. 6 a důvod ke kácení dřevin dokládá žadatel projektovou dokumentací záměru.

8.3 Při vydávání závazného stanoviska podle § 8 odst. 6 ZOPK postupuje OOP obdobně jako při vydávání povolení ke kácení (viz článek 3), tzn. zváží funkční a estetický význam dřeviny na straně jedné a závažnost důvodů spočívající v kolizi se stavebním záměrem na straně druhé. Poté objektivně posoudí a náležitě odůvodní, zda zájem na pokácení dřeviny převyšuje veřejný zájem na jejím zachování. OOP přitom vychází z předložené projektové dokumentace. Jestliže vznikne kácením dřevin ekologická újma, je součástí závazného stanoviska i uložení náhradní výsadby včetně následné péče o dřeviny. Jestliže by kácení dřevin mohlo vést k porušení jiných ustanovení ZOPK, upozorní OOP žadatele na nezbytnost obstarat si příslušné povolení, souhlas, závazné stanovisko nebo vyjádření podle ZOPK, a o této skutečnosti informuje rovněž stavební úřad. Ten by měl bez ohledu na toto upozornění vždy konzultovat možné dotčení dalších zájmů chráněných podle ZOPK (viz body 3.2.7 – 3.2.17) s příslušnými OOP (viz působnosti OOP uvedené v příloze č. 1), a v odůvodněných případech si příslušné správní akty vyžádat jako podklad pro své konečné rozhodnutí podle stavebního zákona.

8.4 Závazné stanovisko obsahuje dle § 149 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, závaznou část a odůvodnění. V závazné části OOP uvede řešení otázky, která je předmětem závazného stanoviska, ustanovení zákona, které zmocňuje k jeho vydání, a další ustanovení, na kterých je obsah závazné části založen. V odůvodnění uvede důvody, o které se opírá obsah závazné části závazného stanoviska, podklady pro jeho vydání a úvahy, kterými se řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, na kterých je obsah závazné části založen. Vzor závazného stanoviska je uveden v příloze č. 3 této metodické instrukce.

8.5 Zákonem č. 403/2020 Sb.¹¹ došlo s účinností od 1. ledna 2021 ke změně právní úpravy týkající se vydávání závazných stanovisek. Především je nově stanovena lhůta pro vydání závazného stanoviska (bezodkladně, nejpozději do 30 dnů od podání žádosti, resp. do 60 dnů, jestliže je zapotřebí nařídit ohledání nebo jde-li o zvláště složitý případ – viz § 149 odst. 4 správního řádu a § 4 odst. 9 stavebního zákona). Nově je rovněž upraven postup pro případ, kdy žádost o vydání závazného stanoviska nemá předepsané náležitosti nebo kdy trpí jinými vadami (viz § 149 odst. 5 správního řádu). Zcela novým institutem je tzv. fikce vydání souhlasného a bezpodmínečného závazného stanoviska – podle § 4 odst.

¹¹ Zákon č. 403/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, ve znění pozdějších předpisů („liniový zákon“), a další související zákony.

9 stavebního zákona platí, že „*Jestliže není závazné stanovisko dotčeného orgánu vydáno ve lhůtě pro jeho vydání, považuje se za souhlasné a bez podmínek*“. V návaznosti na fikci závazného stanoviska upravuje stavební zákon postup pro případ, kdy nebyly splněny předpoklady pro vydání souhlasného závazného stanoviska bez podmínek (§ 4 odst. 10 stavebního zákona). V takovém případě vydá nadřízený správní orgán nové závazné stanovisko, kterým se „fiktivní“ závazné stanovisko ruší. V něm zajistí naplnění podmínek pro povolení ke kácení uvedených v § 8 odst. 1 ZOPK, resp. požadavků pro uložení náhradní výsadby uvedených v § 9 odst. 1 ZOPK.

8.6 Pokud by měl stavební úřad vydat rozhodnutí na základě fikce souhlasného závazného stanoviska ke kácení dřevin (žadatel např. nepřipojí závazné stanovisko k žádosti o vydání např. územního rozhodnutí, neboť nebylo vydáno ve lhůtě), bude o tom orgán ochrany přírody, který měl závazné stanovisko vydat, informován stavebním úřadem. Orgán ochrany přírody má v rámci součinnosti se stavebním úřadem možnost informovat stavební úřad o tom, že nejsou naplněny podmínky pro vydání povolení podle § 8 odst. 6 ZOPK (viz rovněž § 136 odst. 3 správního řádu). Další možnost uplatnění materiálních kritérií podle § 8 odst. 1 ZOPK má nadřízený orgán ochrany přírody v rámci postupu podle § 4 odst. 10 stavebního zákona, a dále v rámci případného odvolacího řízení. Fikce souhlasného závazného stanoviska se podle § 4 odst. 12 písm. b) bod 5 stavebního zákona nepoužije v případě jednotného závazného stanoviska k zásahu do přírody a krajiny vydávaného podle § 82a ZOPK.

8.7 Je třeba upozornit, že OOP, který obdrží žádost o vydání závazného stanoviska ke kácení dřevin, je podle správního řádu povinen ji řádně a včas vyřídit.

8.8 V případě odvolání proti rozhodnutí vydanému stavebním úřadem, které směřuje proti obsahu závazného stanoviska ke kácení dřevin a uložení náhradní výsadby, se postupuje podle ustanovení § 149 odst. 7 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád (odvolací správní orgán si vyžádá potvrzení nebo změnu závazného stanoviska od správního orgánu nadřízeného správnímu orgánu příslušnému k vydání závazného stanoviska). Podmínky pro zrušení nebo změnu závazného stanoviska v odvolacím a přezkumném řízení, resp. v rámci obnovy řízení, upravuje § 149 odst. 7 až 9 správního řádu, resp. § 4 odst. 11 stavebního zákona, ve znění zákona č. 403/2020 Sb.

8.9 Orgánu ochrany přírody vydávajícímu závazné stanovisko podle § 8 odst. 6 ZOPK přísluší v souladu s § 4 odst. 6 zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon, kontrola dodržování jeho podmínek; stavební úřad je zároveň podle tohoto ustanovení povinen poskytnout OOP součinnost potřebnou ke kontrole. Při zjištění nedodržování podmínek jím vydaného závazného stanoviska podá OOP podnět orgánu ochrany přírody příslušnému k projednání přestupků podle ZOPK, které takovým jednáním mohly být spáchány (zejména přestupek kácení dřeviny bez povolení podle § 87 odst. 2 písm. e), § 87 odst. 3 písm. d), resp. § 88 odst. 1 písm. c) ZOPK, nebo přestupek nesplnění povinnosti náhradní výsadby podle

§ 87 odst. 1 písm. g) ZOPK, resp. § 88 odst. 1 písm. h) ZOPK), pokud sám není orgánem příslušným k jejich projednání.

8.10 OOP i stavební úřady na základě § 70 odst. 2 ZOPK informují ekologické spolky o zamýšlených zásazích a zahajovaných správních řízeních, včetně vydávání závazného stanoviska podle § 8 odst. 6 ZOPK. Pokud jsou splněny podmínky podle § 70 odst. 2 a 3 ZOPK, je spolek účastníkem správního řízení vedeného stavebním úřadem. K tomu, aby mohly být spolky v případě povolování kácení dřevin stavebním úřadem informovány o řízeních vedených stavebními úřady, je nutné zohlednit příslušnosti stavebních úřadů a orgánů ochrany přírody a zajistit potřebnou součinnost mezi nimi. K zajištění informovanosti spolků je třeba, aby žádost o informace o řízeních, ve kterých bude povolováno kácení dřevin, spolky podaly na příslušné stavební úřady (příslušnost stavebních úřadů k rozhodování o stavebních záměrech uvedených v ust. § 8 odst. 6 ZOPK – viz příloha č. 2). Jedná se nejen o obecné stavební úřady, ale i jiné a speciální stavební úřady. Dále je nezbytné, aby spolky žádost věcně a místně specifikovaly, což je výslovný požadavek stanovený v § 70 odst. 2 ZOPK.

Článek 9

Aplikace § 9 odst. 1 ZOPK (Uložení náhradní výsadby)

9.1 Náhradní výsadba (viz bod 2.14) ve vazbě na § 9 ZOPK představuje nástroj, kterým je realizována kompenzace ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin.

9.2 Náhradní výsadbu je potřeba stanovovat přiměřeně, to znamená v přiměřené výši vzhledem k hodnotě kácené dřeviny, resp. k ekologické újmě, která kácením dřeviny vznikla. Úvaha o ekologické újmě vzniklé kácením dřevin je součástí vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin, prováděného OOP v rámci vedeného správního řízení o povolení kácení (viz bod 3.1.4). Součástí správní úvahy je odůvodnění případného neuložení náhradní výsadby.

9.3 Ke stanovení rozsahu náhradní výsadby (počtu, velikosti jedinců, taxonu a délky povýsadbové péče) je vhodné použít postup podle aktuální verze metodiky Agentury ochrany přírody a krajiny ČR Oceňování dřevin rostoucích mimo les včetně výpočtu kompenzačních opatření za kácené nebo poškozené dřeviny. Metodika a příslušná softwarová aplikace (internetová kalkulačka) oceňování dřevin je dostupná na www.ocenovanidrevin.nature.cz.

9.4 OOP náhradní výsadbu ukládá vždy, dospěje-li ve správní úvaze k tomu, že kácením dřevin dojde k ekologické újmě. Zároveň přihlíží k návrhu na kompenzaci újmy, pokud ji žadatel sám navrhuje.

9.5 Výrok rozhodnutí o uložení náhradní výsadby za pokácené dřeviny je neoddělitelnou součástí výroku rozhodnutí o povolení kácení dřevin. Případné odvolání proti uložení náhradní výsadby je nutno vždy považovat za odvolání proti rozhodnutí o povolení ke kácení. Při vydání souhlasného závazného

stanoviska ke kácení dřevin podle § 8 odst. 6 ZOPK se náhradní výsadba stanovuje v tomto závazném stanovisku. Články 9.1 až 9.4 se při stanovení náhradní výsadby použijí obdobně.

9.6 OOP ve výroku rozhodnutí určí místo (identifikací pozemku, resp. jeho části) a lhůtu pro provedení náhradní výsadby, dále taxon, počet, velikost jedinců a délku povýsadbové péče.

9.7 OOP může uložit následnou péči (viz bod č. 2.15) o dřeviny vysazené jako náhradní výsadba v souladu s § 9 odst. 1 ZOPK po dobu maximálně 5 let. V zájmu řádného vývoje náhradní výsadby dřevin je žádoucí uložit provádění následné péče o ni po dobu nejvýše možnou, tedy 5 let. Za účelem optimalizace následné péče o vysázené dřeviny lze pro stanovení podmínek využít standardy péče o přírodu a krajinu, řada A Arboristické standardy – standard SPPK A 02 001 Výsadba stromů – dostupné na <http://www.standardy.nature.cz>.

Článek 10

Aplikace § 9 odst. 2 ZOPK

Při aplikaci § 9 odst. 2 ZOPK se vychází z popisu uvedeného v bodě č. 2.16.

Článek 11

Aplikace § 9 odst. 3 ZOPK

Ustanovení § 9 odst. 3 předpokládá povinnou kompenzaci za dřeviny kácené s povolením orgánu ochrany přírody z důvodu výstavby. Stanovení povinnosti zaplatit v těchto případech odvod, pokud nebyla uložena náhradní výsadba, bylo vedeno snahou přimět investory k pečlivému zvažování umístění a provedení staveb s ohledem na zachování stávajících dřevin. V situaci, kdy nebyl vydán zvláštní zákon k provedení odvodové povinnosti (a odvody tedy nelze ukládat), se jeví jako jediná možnost řešení kompenzace ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin z důvodu výstavby uložení náhradní výsadby.

Článek 12

Aplikace § 9 odst. 4 ZOPK

12.1 Přiměřená náhradní opatření k nápravě v souvislosti s poškozováním dřevin lze ukládat pouze podle § 86 ZOPK.

12.2 Za přiměřená náhradní opatření k nápravě jsou vedle náhradních výsadeb považována pěstební opatření, která prokazatelně prodlužují perspektivu jiných dřevin.

12.3 Přiměřená náhradní opatření k nápravě podle § 86 nijak neomezují možnost uložení sankcí – pokut podle § 87 a § 88 ZOPK.

Příloha č. 1: Působnosti OOP související s ochranou dřevin

Příloha č. 2: Příslušnost stavebních úřadů k rozhodování o stavebních záměrech uvedených v ust. § 8 odst. 6 ZOPK

Příloha č. 3: Vzor závazného stanoviska obecního úřadu vydávaného podle § 8 odst. 6 ZOPK

Ing. Linda Stuchlíková

ředitelka odboru obecné ochrany
přírody a krajiny

JUDr. Libor Dvořák, Ph.D.

ředitel odboru legislativního

Působnosti orgánů ochrany přírody související s ochranou dřevin

Ustanovení zákona č. 114/1992 Sb.	Kompetence	Forma	Mimo ZCHÚ a jejich OP a mimo vojenské újezdy a objekty důležité pro obranu státu	V PR a PP a jejich OP mimo CHKO, NP a jeho OP mimo vojenské újezdy a objekty důležité pro obranu státu	V NP, CHKO, včetně všech NPR a NPP a jejich OP mimo vojenské újezdy a objekty důležité pro obranu státu	Na území vojenských újezdů	Na pozemcích a stavbách, které tvoří součást objektů důležitých pro obranu státu mimo vojenské újezdy
§ 4 odst. 2	závazné stanovisko k zásahu do VKP ze zákona	ZS, R	OÚ ORP – mimo EVL v EVL - KÚ	KÚ	AOPK, správy NP, ustanovení se v ZCHÚ uplatňuje pouze podpůrně (zpravidla ve 3. a 4. zóně CHKO)	újezdní úřady, ustanovení se nevztahuje na činnosti konané v přímé souvislosti se zajištěním obrany nebo bezpečnosti státu	MŽP
§ 4 odst. 2	závazné stanovisko k zásahu do registrovaných VKP	ZS, R	pověřený OÚ mimo EVL v EVL - KÚ	v ZCHÚ a jejich OP se nepoužívá	v ZCHÚ a jejich OP se nepoužívá	újezdní úřady, ustanovení se nevztahuje na činnosti konané v přímé souvislosti se zajištěním obrany nebo bezpečnosti státu	MŽP
§ 5 odst. 1	omezení rušivé činnosti stanovením závazných podmínek	R	OÚ ORP mimo ZCHD KÚ pro ZCHD	KÚ	AOPK, právy NP	újezdní úřady	MŽP

§ 5 odst. 3	uložení zajištění či použití prostředků k zabránění nadměrnému úhynu rostlin nebo živočichů	R	OÚ ORP mimo ZCHD KÚ pro ZCHD	KÚ	AOPK, správy NP	újezdní úřady	MŽP
§ 8 odst. 1	povolení ke kácení dřevin	R	OÚ včetně území CHKO	KÚ	AOPK, správy NP s výjimkou území CHKO (v CHKO pouze území maloplošných ZCHÚ a jejich OP)	újezdní úřady, ustanovení se nevztahuje na činnosti konané v přímé souvislosti se zajištěním obrany nebo bezpečnosti státu	MŽP
§ 8 odst. 6	závazné stanovisko ke kácení dřevin	ZS	OÚ včetně území CHKO	KÚ	AOPK, správy NP s výjimkou území CHKO (v CHKO pouze území maloplošných ZCHÚ a jejich OP)	újezdní úřady, ustanovení se nevztahuje na činnosti konané v přímé souvislosti se zajištěním obrany nebo bezpečnosti státu	MŽP
§ 8 odst. 2 a 4	přijímají oznámení o kácení a rozhodují o pozastavení, omezení nebo zákazu kácení	R	OÚ ORP	KÚ	AOPK, správy NP	újezdní úřady, ustanovení se nevztahuje na činnosti konané v přímé souvislosti se zajištěním obrany nebo bezpečnosti státu	MŽP
§ 9 odst. 1	uložení náhradní výsadby dřevin	R, ZS	OÚ včetně území CHKO	KÚ	AOPK, správy NP s výjimkou území CHKO (v CHKO pouze území maloplošných ZCHÚ a jejich OP)	újezdní úřady, ustanovení se nevztahuje na činnosti konané v přímé souvislosti se zajištěním obrany nebo bezpečnosti státu	MŽP
§ 12 odst. 2	souhlas z hlediska krajinného rázu	ZS, R	OÚ ORP	KÚ	AOPK, správy NP	újezdní úřady, ustanovení se nevztahuje na činnosti konané v přímé souvislosti se zajištěním obrany nebo bezpečnosti	MŽP

						státu	
§ 43 odst. 1	povolování výjimek ze zákazů v ZCHÚ	R, OOP	ust. platí jen v ZCHÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP
§ 44 odst. 3	souhlas k činnostem a zásahům podle bližších ochranných podmínek ZCHÚ	ZS, R, OOP	ustanovení platí jen v ZCHÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP
§ 45c odst. 2	souhlas se zásahy, které by mohly vést k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení evropských stanovišť anebo stanovišť evropsky významných druhů vyžadujících územní ochranu tvořících předmět ochrany nebo k narušení celistvosti	ZS, R	KÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP
§ 45e odst. 2	souhlas k činnostem v ptačích oblastech	ZS, R	KÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP
§ 45i odst. 1	stanovisko k záměrům z hlediska vlivu na EVL a PO	S	KÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP
§ 46 odst. 2	souhlas k ošetřování památného stromu	R	pověřený OÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP
§ 46 odst. 3	souhlas ke stanoveným činnostem v ochranném pásmu památného stromu	ZS, R	pověřený OÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP
§ 56 odst. 1	výjimky ze zákazů u památných stromů	R	pověřený OÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP

§ 56 odst. 1	výjimky za zákazů ZCHD rostlin a živočichů	R	KÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP
§ 56 odst. 6	závazné stanovisko k zákazům ZCHD rostlin a živočichů	ZS	KÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	MŽP
§ 66	omezení a zákaz činnosti	R	ČIŽP, OÚ ORP, KÚ	ČIŽP, KÚ	ČIŽP, AOPK, správy NP	ČIŽP, újezdni úřady	MŽP, ČIŽP
§ 80 odst. 2	nařízení omezení nebo zastavení škodlivé činnosti	R	ČIŽP	ČIŽP	ČIŽP	ČIŽP	ČIŽP
§ 82a	jednotné ZS k zásahu do přírody a krajiny podle liniového zákona	jednotné ZS	KÚ	KÚ	AOPK, správy NP	újezdni úřady	KÚ
§ 86 odst. 2	uložení přiměřených náhradních opatření	R	OÚ ORP, KÚ, ČIŽP	KÚ, ČIŽP	ČIŽP, AOPK, správy NP	ČIŽP, újezdni úřady	MŽP, ČIŽP
§ 87 odst. 1 až 3	rozhodování o přestupcích	R	OÚ ORP, ČIŽP, stráž přírody (pouze blokové pokuty)	KÚ, ČIŽP, stráž přírody (pouze blokové pokuty)	ČIŽP, správy, stráž přírody (pouze blokové pokuty)	ČIŽP, újezdni úřady, stráž přírody (pouze blokové pokuty)	MŽP, ČIŽP
§ 88 odst. 1 a 2	rozhodování o jiných správních deliktech	R	OÚ ORP, ČIŽP	KÚ, ČIŽP	ČIŽP, AOPK, správy NP	ČIŽP, újezdni úřady	MŽP, ČIŽP

Ustanovení zákona č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon)	Kompetence	Forma	Mimo ZCHÚ a jejich OP a mimo vojenské újezdy a objekty důležité pro obranu státu	V PR a PP a jejich OP mimo CHKO, NP a jeho OP mimo vojenské újezdy a objekty důležité pro obranu státu	V NP, CHKO, včetně všech NPR a NPP a jejich OP mimo vojenské újezdy a objekty důležité pro obranu státu	Na území vojenských újezdů	Na pozemcích a stavbách, které tvoří součást objektů důležitých pro obranu státu mimo vojenské újezdy
§ 59 odst. 1 písm. j)	přijímají oznámení o kácení náletových dřevin na hrázích sloužících k ochraně před povodněmi, ke vzdouvání vody nebo k akumulaci vody		OÚ ORP	KÚ	AOPK, správy NP	újezdní úřady	MŽP

Použité zkratky:

AOPK Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

KÚ krajský úřad

NP národní park

NPR národní přírodní rezervace

NPP národní přírodní památka

CHKO chráněná krajinná oblast

OÚ obecní úřad

OP ochranné pásmo

ORP obec s rozšířenou působností

R rozhodnutí

S stanovisko

ZS závazné stanovisko

ZCHÚ zvláště chráněné území

Příslušnost stavebních úřadů k rozhodování o stavebních záměrech uvedených v ust. § 8 odst. 6 ZOPK

Pravomoc vydávat územní rozhodnutí mají obecné stavební úřady (§ 13 SZ), újezdní úřady na území vojenských újezdů (§ 16 odst. 1 SZ), obvodní báňské úřady pro vymezené stavby v dobývacích prostorech (§ 16 odst. 3 SZ). Pravomoc vydávat územní rozhodnutí obecnými stavebními úřady mohou vykonávat v praxi „určené“ městské a obecní úřady (k 31.12.2012), pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a krajské úřady (prvoinstančně povinně např. § 2e zákona č. 416/2009 Sb.)

Speciální stavební úřady (§ 15 SZ) vykonávají působnost stavebního úřadu s výjimkou pravomoci ve věcech územního rozhodování u staveb leteckých (Úřad pro civilní letectví), u staveb drah (drážní správní úřad), u staveb dálnic, silnic, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací speciální stavební úřady ustanovené v § 40 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích a vodoprávní úřady povolující vodní díla.

Vojenské a jiné stavební úřady uvedené v § 16 odst. 2 písm. a) až d) stavebního zákona – Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo průmyslu a obchodu, vykonávají působnost stavebního úřadu s výjimkou pravomoci ve věcech územního rozhodování.

K rozhodování o umístění stavebního záměru dochází také v případech vedení společného územního a stavebního řízení, popř. společného územního a stavebního řízení s posouzením vlivů na životní prostředí a vydávání společného povolení, které stanoví podmínky pro umístění a povolení stavby.

Pravomoc k vedení společného řízení a vydání společného povolení mají nejen obecné stavební úřady, ale i některé speciální stavební úřady – podle § 94j odst. 1 stavebního zákona to může být drážní správní úřad, speciální silniční stavební úřad nebo vodoprávní úřad. Vést společné územní a stavební řízení může také jiný stavební úřad, a to Ministerstvo průmyslu a obchodu u staveb uvedených v § 16 odst. 2 písm. d) stavebního zákona (povinně např. § 5d zákona č. 416/2009 Sb.)

Vzor závazného stanoviska vydávaného podle § 8 odst. 6 ZOPK

NÁZEV ÚŘADU

ADRESÁT

V dne

Č.j.

Vyřizuje

ZÁVAZNÉ STANOVISKO

Obecní úřad jako věcně a místně příslušný správní orgán ochrany přírody a krajiny ve smyslu § 7 odst. 2, § 61 odst. 1 písm. a) a § 109 odst. 3 písm. b) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 75 odst. 1 písm. a) a § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), a ve smyslu ustanovení § 10 a 11 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), na základě žádosti pana/paní/společnosti....., bytem/sídlem/IČ (dále jen „žadatel“), zastoupeného/é na základě plné moci ze dne panem/paní/společností, vydává

jako dotčený orgán v souladu s ust. § 4 odst. 2 písm. a) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon“), s ust. § 149 odst. 1 správního řádu, podle ust. § 8 odst. 6 a § 9 odst. 1 zákona toto závazné stanovisko:

I.

žadatelé se

ne / uděluje souhlas

k pokácení ks o obvodu /..... m² (uvede se počet a druh dřevin, u každého stromu obvod ve výšce 130 cm nad zemí, u zapojeného porostu plocha v m²) rostoucího/ch na pozemku p.č. v k.ú. (pozemek ve vlastnictví/spoluvlastnictví/v nájmu žadatele).

Toto závazné stanovisko není povolením ke kácení dřevin, ale je vydáno pro účely územního řízení/územního řízení s posouzením vlivů na životní prostředí/společného územního a stavebního řízení/společného územního a stavebního řízení s posouzením vlivů na životní prostředí (vybrat konkrétní druh řízení) vedeného stavebním úřadem pro stavbu dle přiložené projektové dokumentace, zhotovitel, číslo/rok

Závazné stanovisko se vydává za těchto podmínek:

1. Kácení dřevin/zapojeného porostu je možné provést pouze v případě realizace výše uvedené stavby.
2. Omezení doby kácení na dobu vegetačního klidu (např. v souladu s ustanovením § 5 vyhl. č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění pozdějších předpisů). Výjimečně lze stanovit jiný termín (např. zahájení výstavby).
3.

II.

žadateli se

stanovuje

povinnost provedení náhradní výsadby ks (*počet jedinců*)
(*stanovení jejich vzrůstu / let zapěstování*) ke kompenzaci ekologické újmy,
za těchto podmínek:

1. Náhradní výsadba bude provedena na p.p.č. v k.ú
(pozemek je ve vlastnictví/spoluvlastnictví žadatele/ve vlastnictví jiné osoby).
2. Náhradní výsadba bude provedena nejpozději do včetně.

Současně se žadateli stanovuje povinnost pečovat o vysazené dřeviny po dobu let (*lze až do 5 let*) ode dne provedení výsadby. Následná péče bude spočívat v následujícím jednání:

1. *např. v zálivce (lze stanovit i podmínky zálivky), odplevelení (lze stanovit kdy bude provedeno), provádění pěstebních řezů, opravách kotvení, lze stanovit i technické zabezpečení dřeviny...*
2.

Odůvodnění

..... (*identifikace žadatele*) požádal dne obecní úřad o souhlas ke kácení dřevin rostoucích mimo les v souvislosti se stavbou.....

Popis ověření skutečností uvedených v žádosti na místě/ na základě místní znalosti a na základě předložené projektové dokumentace (případně dalších podkladů – odborný posudek apod.). Vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin, posouzení závažnosti důvodů ke kácení, důvody pro vydání souhlasu/nesouhlasu, pro uložení podmínek a přiměřené náhradní výsadby, následné péče atd.

Poučení

Podle ust. § 149 správního řádu není závazné stanovisko samostatným rozhodnutím a nelze se proti němu odvolat. Obsah závazného stanoviska je závazný pro výrokovou část rozhodnutí vydaného podle zvláštních předpisů.

Proti obsahu závazného stanoviska se lze odvolat v rámci odvolání proti rozhodnutí stavebního úřadu.

SDĚLENÍ

Sdělení

odboru ochrany ovzduší MŽP ve věci aktualizace seznamu reprezentativních měřicích lokalit pro vyhlášení smogových situací

Odbor ochrany ovzduší MŽP tímto sdělením aktualizuje seznam reprezentativních měřicích lokalit pro vyhlášení smogových situací zveřejněný ve Věstníku MŽP (září 2019, částka 5) v souladu s bodem 1 a 2 přílohy č. 6 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění.

Důvodem aktualizace je vyjmutí stanice imisního monitoringu Karviná (TKARA) ze seznamu reprezentativních stanic pro vyhlášení smogových situací pro částice PM₁₀, SO₂ a NO₂, a to s platností od 1. ledna 2021. Aktualizovaný seznam reprezentativních měřicích lokalit pro vyhlášení smogových situací je uveden v tabulce č. 1 tohoto sdělení.

K vyjmutí stanice imisního monitoringu Karviná (TKARA) došlo z důvodu zahájení dlouhodobých stavebních prací v jejím okolí, související změně její klasifikace z požadové na průmyslovou a snížení reprezentativnosti této monitorovací stanice pod požadovanou hodnotu dle přílohy č. 6 výše zmíněného zákona.

V ostatních částech zůstává Věstník MŽP (září 2019, částka 5) i nadále v platnosti.

Bc. Kurt Dědič

ředitel odboru ochrany ovzduší

Tabulka č. 1: Vymezená území a reprezentativní stanice pro jednotlivé znečišťující látky

Znečišťující látka	PM₁₀		
Aglomerace/Zóna	Území vymezené v rámci aglomerace/zóny	Název stanice	Kód stanice
Agglomerace Brno		Brno-Tuřany	BBNYA
		Brno-Arboretum	BBMAA
		Brno - Dětská nemocnice	BBDNA
		Brno-Líšeň	BBNIA
Agglomerace Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek	Agglomerace Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek bez Třinecka	Český Těšín	TCTNA
		Frýdek-Místek	TFMIA
		Havířov	THARA
		Karviná	TKARA
		Ostrava-Fifejdy	TOFFA
		Ostrava-Poruba/ČHMÚ	TOPOA
		Rychvald	TRYCA
	Ostrava-Zábřeh	TOZRA	
	Třinecko	Třinec-Kosmos	TTROA
		Třinec-Kanada	TTRKA
Agglomerace Praha		Pha8-Kobylisy	AKOBA
		Pha4-Libuš	ALIBA
		Pha2-Riegrovy sady	ARIEA
		Pha5-Stodůlky	ASTOA
		Pha6-Suchdol	ASUCA
Zóna Jihovýchod	Jihomoravský kraj bez aglomerace Brno	Mikulov-Sedlec	BMISA
		Znojmo	BZNOA
		Brno-Tuřany	BBNYA
	Kraj Vysočina	Jihlava	JJIHA
		Košetice	JKOSA
		Třebíč	JTREA
Zóna Jihozápad	Jihočeský kraj	České Budějovice	CCBDA
		Košetice	JKOSA
		Prachatice	CPRAA
		Hojná Voda	CHVOA
	Plzeňský kraj	Plzeň-Doubravka	PPLVA
		Plzeň-Lochotín	PPLLA
		Plzeň-Slovany	PPLAA
		Plzeň-střed	PPLEA
Zóna Moravskoslezsko		Opava-Kateřinky	TOVKA
		Bělotín	MBELA
		Studénka	TSTDA
Zóna Severovýchod	Královéhradecký kraj a Pardubický kraj	Hradec Králové-Brněnská	HHKBA
		Trutnov-Tkalcovská	HTRTA
		Pardubice Dukla	EPAUA
		Rožďalovice - Ruská	SRORA
	Liberecký kraj	Česká Lípa	LCLMA
	Liberec Rochlice	LLILA	

Zóna Severozápad	Karlovarský kraj	Cheb	KCHMA	
		Sokolov	KSOMA	
	Ústecký kraj		Děčín	UDCMA
			Chomutov	UCHMA
			Krupka	UKRUA
			Lom	ULOMA
			Litoměřice	ULTTA
			Most	UMOMA
			Teplice	UTPMA
			Tušimice	UTUSA
			Ústí n.L.-Kočkov	UULKA
Zóna Střední Čechy		Kladno-Švermov	SKLSA	
		Košetice	JKOSA	
		Kutná Hora-Orebitská	SKHOA	
		Mladá Boleslav	SMBOA	
		Pha4-Libuš	ALIBA	
		Příbram-Březové Hory	SPBRA	
		Rožďalovice-Ruská	SRORA	
Zóna Střední Morava	Olomoucký kraj	Olomouc-Hejčín	MOLJA	
		Přerov	MPRRA	
		Prostějov	MPSTA	
		Jeseník-lázně	MJESA	
		Bělotín	MBELA	
	Zlínský kraj	Valašské Meziříčí	ZVMZA	
		Zlín	ZZLNA	
	Těšnovice	ZTNVA		

Poznámka: Území Třinecka zahrnuje tyto obce s rozšířenou působností: Třinec (8121) a Jablunkov (8110)

Znečišťující látka	SO₂		
Aglomerace/Zóna	Území vymezené v rámci aglomerace/zóny	Název stanice	Kód stanice
Agglomerace Brno		Brno-Tuřany	BBNYA
		Brno-Lány	BBMLA
Agglomerace Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek		Český Těšín	TCTNA
		Rychvald	TRYC
		Karviná	TKARA
		Ostrava-Fifejdy	TOFFA
		Ostrava-Poruba/ČHMÚ	TOPOA
Agglomerace Praha		Pha4-Libuš	ALIBA
		Pha2-Riegrovy sady	ARIEA
Zóna Jihovýchod	Jihomoravský kraj bez aglomerace Brno	Mikulov-Sedlec	BMISA
		Brno-Tuřany	BBNYA
	Kraj Vysočina	Košetice	JKOSA
Zóna Jihozápad	Jihočeský kraj	Jihlava	JJIHA
		České Budějovice	CCBDA
		Košetice	JKOSA

	Plzeňský kraj	Plzeň-Doubravka	PPLVA
		Plzeň-Lochotín	PPLLA
		Plzeň-Slovany	PPLAA
		Plzeň-střed	PPLA
Zóna Moravskoslezsko		Studénka	TSTDA
Zóna Severovýchod		Frýdlant	LFRTA
		Liberec Rochlice	LLILA
		Pardubice Dukla	EPAUA
		Rožďalovice - Ruská	SRORA
Zóna Severozápad		Sokolov	KSOMA
		Tušimice	UTUSA
		Lom	ULOMA
		Ústí n.L.-Kočkov	UULKA
		Litoměřice	ULTTA
		Teplice	UTPMA
		Zóna Střední Čechy	
Kladno-Švermov	SKLSA		
Košetice	JKOSA		
Rožďalovice-Ruská	SRORA		
Zóna Střední Morava		Jeseník-lázně	MJESA
		Přerov	MPRRA
		Těšnovice	ZTNVA
		Zlín	ZZLNA

Znečišťující látka	NO ₂		
Aglomerace/Zóna	Území vymezené v rámci aglomerace/zóny	Název stanice	Kód stanice
Agglomerace Brno		Brno-Tuřany	BBNYA
		Brno-Arboretum	BBMAA
		Brno - Dětská nemocnice	BBDNA
Agglomerace Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek		Frýdek-Místek	TFMIA
		Český Těšín	TCTNA
		Karviná	TKARA
		Ostrava-Fifejdy	TOFFA
		Ostrava-Poruba/ČHMÚ	TOPOA
		Rychvald	TRYCA
		Třinec-Kanada	TTRKA
Agglomerace Praha		Pha8-Kobylisy	AKOBA
		Pha4-Libuš	ALIBA
		Pha2-Riegrovy sady	ARIEA
Zóna Jihovýchod	Jihomoravský kraj bez aglomerace Brno	Mikulov-Sedlec	BMISA
		Znojmo	BZNOA
		Brno-Tuřany	BBNYA
	Kraj Vysočina	Košetice	JKOSA
		Jihlava	JJIHA
Zóna Jihozápad	Jihočeský kraj	Košetice	JKOSA

		Prachatice	CPRAA
		České Budějovice	CCBDA
	Plzeňský kraj	Plzeň-Doubravka	PPLVA
		Plzeň-Lochotín	PPLLA
		Plzeň-Slovany	PPLAA
		Plzeň-střed	PPLEA
Zóna Moravskoslezsko		Studénka	TSTDA
		Opava-Kateřinky	TOVKA
Zóna Severovýchod		Liberec Rochlice	LLILA
		Pardubice-Rosice	EPAOA
		Rožďalovice-Ruská	SRORA
Zóna Severozápad		Sokolov	KSOMA
		Tušimice	UTUSA
		Lom	ULOMA
		Děčín	UDCMA
		Most	UMOMA
		Ústí n.L.-město	UULMA
Zóna Střední Čechy		Kladno-Švermov	SKLSA
		Košetice	JKOSA
		Kutná Hora-Orebitská	SKHOA
		Mladá Boleslav	SMBOA
		Pha4-Libuš	ALIBA
		Tobolka-Čertovy schody	STCSA
		Rožďalovice-Ruská	SRORA
Zóna Střední Morava		Jeseník-lázně	MJESA
		Olomouc-Hejčín	MOLJA
		Těšnovice	ZTNVA
		Zlín	ZZLNA

Sdělení

odboru druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků MŽP o zajištění zpracování souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality

V souladu s ustanovením § 45c odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zajistilo Ministerstvo životního prostředí zpracování souhrnů doporučených opatření (SDO) pro následující evropsky významné lokality:

Berounka (aktualizované SDO), Blanice (aktualizované SDO), Březinka (aktualizované SDO), Člupy (aktualizované SDO), Doubravníček, Doupský a Bažantka, Kamenný vrch u Kurdějova (aktualizované SDO), Lipská hora, Miliovy louky (aktualizované SDO), Miletínská bažantnice, Na Oklice (aktualizované SDO), Niva Doubravy, Obecník (aktualizované SDO), Olešnice (aktualizované SDO), Panský vrch (aktualizované SDO), Rozsypaná, Rumunská bažantnice (aktualizované SDO), Soběchlebské terasy (aktualizované SDO), Trkmanec – Rybníčky (aktualizované SDO), Trnava (aktualizované SDO), Týn nad Bečvou (aktualizované SDO), U Miličovska, Víno (aktualizované SDO), Vypálenky (aktualizované SDO), Zadní Machová (aktualizované SDO).

Souhrny doporučených opatření byly zpracovány za účelem zachování nebo zlepšení dochovaného stavu předmětů ochrany v evropsky významných lokalitách. Uvedené dokumenty včetně příloh jsou uveřejněny na Portálu veřejné správy a internetových stránkách Ústředního seznamu ochrany přírody (<http://drusop.nature.cz/>).

Ing. Jan Šíma

ředitel odboru druhové ochrany
a implementace mezinárodních
závazků

M E T O D I C K Ý P O K Y N

Ministerstva životního prostředí

**k postupu podle zákona č. 93/2018 Sb.,
o podmínkách využívání genetických zdrojů
podle Nagojského protokolu**

2021

Obsah

Obsah.....	1
Úvod.....	3
ČÁST PRVNÍ.....	4
Kapitola I Důležité dokumenty	4
Závazné právní předpisy.....	4
Metodické pokyny	4
Kapitola II Hlavní pojmy	4
Kapitola III Příslušné orgány v České republice.....	8
ČÁST DRUHÁ Hlavní povinnosti uživatelů	9
Kapitola IV Postup s náležitou péčí	9
Požadovaná dokumentace.....	10
1. Příprava výzkumu: zjišťování informací	10
2. Získání nového materiálu	11
3. Využívání materiálu	13
4. Poskytování materiálu dalšímu uživateli.....	13
Jak řešit problematické situace	13
Osvědčené postupy	14
Sdílení přínosů.....	15
Genetický materiál českého původu.....	15
Kapitola V Prohlášení o náležité péči	15
1. Prohlášení o náležité péči ve fázi výzkumu.....	16
2. Prohlášení o náležité péči ve fázi konečného vývoje produktu.....	16
Nástroj DECLARE.....	16
Kontrolní zpráva.....	17
Kapitola VI Sbírký genetických zdrojů.....	17
Zařazení sbírky nebo její části do registru.....	18
Kapitola VII Kontroly	19
Časové hledisko.....	20
ČÁST TŘETÍ Příručka pro uživatele / otázky a odpovědi – informační systém DECLARE pro Nagojský protokol.....	21
1. Jak mohu začít používat systém DECLARE?	21
2. Jak v systému DECLARE fungují „organizace“?	24
3. Co musím udělat, pokud chci předložit prohlášení o náležité péči prostřednictvím systému DECLARE?.....	27
4. Co když jsem ve svém výzkumném projektu využil více než jeden genetický zdroj?	29
5. Co když jsem ve svém produktu využil více než jeden genetický zdroj?	30
6. Kdy přesně musím předložit prohlášení o náležité péči ve druhém kontrolním bodě (ve fázi konečného vývoje produktu)?	31
7. Jaké informace je třeba uvést v kolonce „Předmět výzkumu nebo identifikační kód grantu“?	32
8. Jaké informace by měly být uvedeny v kolonce „Název produktu“?.....	32

9.	Co je to „Místo přístupu“?	33
10.	Jaké informace musí být uvedeny v kolonce „Popis genetických zdrojů nebo tradičních znalostí souvisejících s genetickým zdrojem“?	33
11.	Co je to „Identifikátor povolení k přístupu“?	33
12.	Co je to „Dokument obdobný povolení k přístupu“?	33
13.	Kdo je to „Subjekt, který udělil předchozí informovaný souhlas“?	34
14.	Kdo je to „Subjekt, jemuž byl udělen předchozí informovaný souhlas“?	34
15.	Co je to „Přímý zdroj genetického zdroje“?	34
16.	Jakou odpověď zvolím u otázky týkající se omezení ve vzájemně dohodnutých podmínkách?	34
17.	Co když můj produkt spadá do více než jedné kategorie a systém umožňuje zaškrtnout pouze jednu kategorii?	35
18.	Co mám zapsat do kolonky „Datum“ a „Místo“ na konci prohlášení?	35
19.	Kdo může vidět mé prohlášení?	35
20.	Co se stane s důvěrnými informacemi?	35
21.	Na základě čeho se určuje důvěrnost informací?	36
22.	Proč je v prohlášení o náležité péči uvedena kolonka pro překlady?	36
23.	Vyžaduje se prohlášení i v případě, že poskytující země nepožadovala sjednání vzájemně dohodnutých podmínek?	36
24.	Proč se část B nepředává do Informačního systému pro přístup a sdílení přínosů? ..	36
Příloha I Žádost Ministerstvu životního prostředí o schválení registrace uživatele genetických zdrojů v systému DECLARE (fyzická osoba)		37
Příloha II Žádost Ministerstvu životního prostředí o schválení registrace uživatele genetických zdrojů v systému DECLARE (právní osoba)		38

Úvod

Ministerstvo životního prostředí vydává tento metodický pokyn s cílem usnadnit uživatelům genetických zdrojů v České republice praktické naplňování požadavků právních předpisů souvisejících s Nagojským protokolem o přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání (dále jen „Nagojský protokol“). Na přípravě pokynu se podílela pracovní skupina složená ze zástupců dotčených resortů, vědeckých institucí a dalších sektorů. Objasňuje hlavní povinnosti, které se získáváním a využíváním genetických zdrojů souvisejí. Je určen především uživatelům genetických zdrojů, nicméně obsahuje důležité informace i pro držitele sbírek genetických zdrojů. Týká se také využívání tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji, ačkoliv se z důvodu zestručnění dokumentu obvykle pojednává pouze o genetických zdrojích. Povinnosti vztahující se na využívání genetických zdrojů se na tradiční znalosti související s genetickými zdroji použijí obdobně.

Přístup ke genetickým zdrojům a sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání jsou jedním ze tří hlavních cílů Úmluvy o biologické rozmanitosti. Konkrétně tento cíl rozvádí článek 15, který mimo jiné uznává suverénní právo států na jejich přírodní zdroje a jejich pravomoc stanovit podmínky přístupu ke genetickým zdrojům. Za účelem naplnění tohoto cíle byl v roce 2010 sjednán Nagojský protokol, který vstoupil v platnost 12. října 2014. Protokol má zajistit transparentní pravidla pro přístup ke genetickým zdrojům a spravedlivé sdílení přínosů mezi jejich poskytovateli a uživateli. Úlohou smluvních stran protokolu je také zajistit, aby uživatelé na jejich území výše uvedená pravidla dodržovali.

EU jako smluvní strana Nagojského protokolu přijala v souvislosti s otázkou dodržování pravidel uživateli na území EU nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 511/2014 ze dne 16. dubna 2014 o opatřeních pro dodržování pravidel, která vyplývají z Nagojského protokolu o přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání, ze strany uživatelů v Unii (dále jen „nařízení EU“), a prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1866 ze dne 13. října 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla, pokud jde o registr sbírek, monitorování dodržování pravidel ze strany uživatelů a osvědčené postupy (dále jen „prováděcí nařízení Komise“). V návaznosti na tyto předpisy přijala Česká republika zákon č. 93/2018 Sb., o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu, účinný od 20. června 2018 (dále jen „zákon“), který zajišťuje aplikaci implementovaných nařízení EU z hlediska institucionálního, procedurálního a sankčního.

Evropská komise (dále jen „Komise“) vydala v návaznosti na uvedené nařízení Pokyny k oblasti působnosti a hlavním povinnostem uživatelů v Unii. Tento metodický pokyn pak doplňuje a upřesňuje výše uvedené dokumenty v kontextu českého prostředí.

ČÁST PRVNÍ

Kapitola I Důležité dokumenty

Závazné právní předpisy

- **nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 511/2014** ze dne 16. dubna 2014 o opatřeních pro dodržování pravidel, která vyplývají z Nagojského protokolu o přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání, ze strany uživatelů v Unii
- **prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1866** ze dne 13. října 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla, pokud jde o registr sbírek, monitorování dodržování pravidel ze strany uživatelů a osvědčené postupy
- **zákon č. 93/2018 Sb.**, o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu

Metodické pokyny

Pokyny k oblasti působnosti a hlavním povinnostem podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 511/2014 o opatřeních pro dodržování pravidel, která vyplývají z Nagojského protokolu o přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání, ze strany uživatelů v Unii (dále jen „pokyny Komise“) vydala Evropská komise v roce 2016 a aktualizovala v roce 2021. Dokument je dostupný na webových stránkách: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-CS/TXT/?from=CS&uri=CELEX%3A52021XC0112%2802%29>.

Tyto metodické pokyny nejsou právně závazné, nicméně slouží uživatelům, ale i příslušným orgánům ve všech členských státech EU jako výkladové pomůcky k objasnění některých aspektů nařízení EU a zejména tzv. postupu s náležitou péčí. Jejich cílem je zajistit jednotnou aplikaci právní úpravy v celé EU. Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí pouze doplňuje metodické pokyny Komise a od výkladu zastávaného Evropskou komisí se nemůže odchýlit. Stejně tak tento metodický pokyn nijak nenahrazuje, nedoplňuje ani nemění výše uvedené závazné právní předpisy.

Kapitola II Hlavní pojmy

Definice klíčových termínů vymezuje Úmluva o biologické rozmanitosti, Nagojský protokol a nařízení EU. Podrobněji jsou rozvedeny také v pokynech Komise. Tento slovníček představuje syntézu a vysvětlení uvedených definic.

Informační systém ABS (*Access and Benefit-Sharing Clearing-House*): Informační systém pro přístup a sdílení přínosů neboli IS ABS, dostupný na adrese <https://absch.cbd.int>, je mezinárodní informační platforma pro výměnu všech důležitých informací o přístupu a sdílení přínosů mezi aktéry v různých zemích, které jsou smluvními stranami Nagojského protokolu. To, aby se významné množství informací sdílelo prostřednictvím IS ABS, je právním požadavkem vyplývajícím ze samotného protokolu. Protokol například vyžaduje, aby smluvní strany poskytly IS ABS informace o právních předpisech či regulačních požadavcích týkajících se přístupu (pokud nějaké přijaly).

Na stránkách informačního systému ABS lze zobrazit profily jednotlivých zemí obsahující mimo jiné informace o tom, zda daná země je či není smluvní stranou Nagojského protokolu, kontaktní údaje národních kontaktních míst i příslušných orgánů zodpovědných za vydávání povolení k přístupu či obdobných dokumentů, odkazy na národní informační portály, informace o legislativě související s Nagojským protokolem či národní zprávy o provádění Nagojského protokolu.

Dále jsou zde (pod záložkou *Virtual Library Resource*) k dispozici také články a publikace související s problematikou Nagojského protokolu, vzorová smluvní ustanovení, příklady smluvní praxe aj.

Mezinárodně uznávaný certifikát o shodě (*Internationally Recognised Certificate of Compliance / IRCC*): povolení k přístupu (nebo obdobný dokument) dokládající rozhodnutí o udělení předchozího informovaného souhlasu (PIC) a sjednání vzájemně dohodnutých podmínek (MAT), které vydal příslušný orgán poskytující země a zveřejnil jej v informačním systému ABS.

Národní kontaktní místo (*National Focal Point / NFP*): kontaktní osoba/instituce, jejíž povinností je podle čl. 13 Nagojského protokolu poskytnout zájemcům o genetické zdroje informace o postupech pro získání předchozího informovaného souhlasu (PIC) a sjednání vzájemně dohodnutých podmínek (MAT), případně o příslušných orgánech v dané zemi.

Oblast působnosti (*scope of application*): není-li uvedeno jinak, rozumí se jí v tomto dokumentu oblast působnosti nařízení EU, tak jak ji vymezuje v čl. 2. Vztahuje se na genetické zdroje, které kumulativně splňují tyto podmínky: jsou předmětem využívání v EU, byly získány po 12. říjnu 2014 ze země, jež je v době získání těchto zdrojů smluvní stranou Nagojského protokolu, a zároveň se na tyto genetické zdroje vztahují právní předpisy nebo regulační požadavky týkající se přístupu a sdílení přínosů. Mimo oblast působnosti jsou lidské genetické zdroje a zdroje, na něž se vztahuje speciální mezinárodní nástroj pro přístup a sdílení přínosů. Podrobněji viz také pokyny Komise, kap. 2., str. 5–19 a příloha I.

Právní předpisy a regulační požadavky zemí poskytujících genetické zdroje mohou mít širší oblast působnosti než nařízení EU. Očekává se, že uživatel bude tyto předpisy plně respektovat, nicméně jejich dodržování nebude předmětem kontroly ze strany příslušných orgánů v EU, budou-li dané genetické zdroje mimo oblast působnosti nařízení EU.

Postup s náležitou péčí (*Due Diligence*): v obecném smyslu se jedná o takový postup, kdy uživatel plní své povinnosti svědomitě a s vynaložením úsilí přiměřeného okolnostem,

aby předešel rizikům a odpovědnosti za zanedbání. Povinnost postupovat s náležitou péčí podle nařízení EU znamená, že se uživatelé mají ujistit, že mají dostatek informací dokládajících, že získání a využívání genetických zdrojů probíhá v souladu s právními předpisy či regulačními požadavky poskytující země. Postup s náležitou péčí se netýká jen jednotlivých případů, kdy uživatel získává a využívá genetické zdroje, ale v obecném smyslu také procesů a pravidel v rámci organizace, které by měly být nastaveny tak, aby postupu s náležitou péčí napomáhaly a předcházely případům, kdy by mohlo k porušení náležité péče dojít. Podrobněji viz také pokyny Komise, kap. 3.1., str. 10 a 11.

Předchozí informovaný souhlas (*Prior Informed Consent / PIC*): doklad, který pro genetický zdroj, o jehož získání uživatel usiluje, vydá v souladu s příslušnou národní legislativou a na základě žádosti ze strany uživatele příslušný orgán poskytující země. Jedná se tedy o potvrzení na formuláři dané instituce.

Příslušný orgán (*Competent National Authority / CNA*): instituce ustanovená platným vnitrostátním právem a správními a politickými opatřeními, která v dané zemi zastupuje poskytovatele na národní, regionální nebo místní úrovni. Příslušný orgán odpovídá za umožňování přístupu nebo vydávání písemných dokladů osvědčujících splnění požadavků pro přístup, poskytuje poradenství v oblasti postupů a požadavků pro získání předchozího informovaného souhlasu a sjednání vzájemně dohodnutých podmínek.

Ve smyslu nařízení EU se příslušným orgánem rozumí instituce, která je v daném státě odpovědná za uplatňování tohoto nařízení, tedy obvykle státní orgán, jehož povinností je monitorovat, zda uživatelé na území daného státu dodržují svoje povinnosti podle nařízení EU.

Sbírka (*collection*): za sbírku se považuje soubor získaných vzorků genetických zdrojů a souvisejících informací, který je shromážděn a uchováván. Může být v držení veřejných nebo soukromých subjektů.

Specializovaný mezinárodní nástroj (*specialised international access and benefit-sharing instrument*): podle čl. 4 odst. 4 Nagojského protokolu se jedná o takový nástroj, který se vztahuje na přístup a sdílení přínosů, je v souladu s protokolem a neměl by být dotčen prováděcími předpisy, které jsou k protokolu přijímány. Za takový nástroj se podle nařízení EU považuje Mezinárodní smlouva o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství (ITPGRFA), sjednaná v roce 2001 v rámci Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO), a Rámec pro připravenost na pandemii chřipky, přijatý v roce 2011 v rámci Světové zdravotnické organizace (WHO). Je možné, že v budoucnu se seznam těchto specializovaných mezinárodních nástrojů rozšíří. Podrobněji viz také pokyny Komise, kap. 2.3.1, str. 9 a kap. 5.2., str. 27–29.

Tradiční znalosti (*Traditional Knowledge*): tradiční znalosti, které vlastní domorodé nebo místní společenství a které mají význam pro využívání genetických zdrojů a jako takové jsou popsány ve vzájemně dohodnutých podmínkách (MAT) vztahujících se na využívání daných genetických zdrojů. Podrobněji viz také pokyny Komise, str. 4 a kap. 2.3.2, str. 14.

Za účelem zestručnění tohoto metodického pokynu se obvykle zmiňují pouze genetické zdroje. Pokyny pro jejich využívání se ovšem použijí obdobně i pro tradiční znalosti s nimi související.

Uživatel (User): fyzická nebo právnická osoba, která využívá genetické zdroje, tedy provádí výzkum a vývoj v oblasti genetického nebo biochemického složení (a to i prostřednictvím biotechnologií) jakéhokoliv materiálu rostlinného, živočišného, mikrobiálního nebo jiného původu obsahujícího funkční jednotky dědičnosti.

V případě organizací, kde probíhá využívání genetických zdrojů, se doporučuje vymezit odpovědnost za postup s náležitou péčí vnitřními předpisy. Výzkumné aktivity provádějí jednotliví pracovníci, nicméně obvykle se tak děje v rámci projektů, do nichž je zapojena organizace jako celek, a odpovědnost tak nese její statutární zástupce. Je proto vhodné, aby povolení k přístupu bylo sjednáváno jménem organizace, na kterou se pak bude pohlížet jako na uživatele. Záleží také na vnitřní struktuře dané organizace a na rozhodnutí, zda bude jako uživatel vystupovat organizace jako celek nebo její jednotlivá pracoviště (ústav, katedra atp.). Obdobné rozhodnutí ohledně odpovědnosti by každá organizace měla provést i před registrací do systému DECLARE.

Podrobněji viz také pokyny Komise, kap. 2.4., str. 19 a také kap. 3.5.1 a 3.5.2, str. 23–24 a návod pro používání systému DECLARE v části druhé tohoto pokynu (2. Jak „organizace“ fungují v systému DECLARE?).

Využívání (Utilisation): výzkum a vývoj v oblasti genetického nebo biochemického složení genetických zdrojů (a to i prostřednictvím biotechnologií). Z hlediska Nagojského protokolu se nerozlišuje, zda se jedná o výzkum základní, komerční atd. S ohledem na širokou definici a obtížné určení, zda lze danou aktivitu definovat jako výzkumnou z pohledu Nagojského protokolu a souvisejících předpisů EU, se pokyny Komise pokoušejí předložit jasnější vymezení. Např. při definici výzkumu odkazují na Frascatiho manuál (vydaný OECD v roce 2002) a uvádí příklady konkrétních situací a jejich interpretaci z hlediska nařízení EU. Viz pokyny Komise, kap. 2.3.3, str. 14–16 a příloha II.

Nejistota ohledně přesného vymezení některých aktivit ovšem může přetrvávat a je předmětem průběžných diskusí v rámci Komise i členských států EU s cílem nalézt jednotný výklad.

Bez ohledu na vymezování působnosti nařízení EU je třeba mít na zřeteli, že země poskytující genetické zdroje mohou využívání ve smyslu Nagojského protokolu definovat odlišným způsobem. Postup v souladu s legislativou těchto zemí tedy předpokládá také respektování těchto případných odlišných definic. To může znamenat, že pokud země poskytující genetický zdroj určitou aktivitu za využívání považuje, je třeba požádat o povolení k přístupu ke genetickému zdroji podle právních předpisů této země, i kdyby byla aktivita mimo oblast působnosti nařízení EU. Postup s náležitou péčí ovšem v takových případech není třeba dokládat.

Vzájemně dohodnuté podmínky (Mutually Agreed Terms / MAT): smlouva nebo obdobný typ dokumentu uzavřená mezi poskytovatelem genetických zdrojů a jejich uživatelem. Dokument by měl vymezovat přesné podmínky pro sdílení přínosů z využívání genetického

zdroje. Dále může obsahovat podmínky a pravidla pro přístup či využívání i pro nakládání s výsledky využívání.

Kapitola III **Příslušné orgány v České republice**

Úlohu příslušných orgánů ve smyslu čl. 6 nařízení EU vymezují § 6 a 7 zákona. Gestorem Nagojského protokolu v ČR a příslušným orgánem, který je odpovědný za uplatňování nařízení EU v České republice, je **Ministerstvo životního prostředí**. Ministerstvo také poskytuje uživatelům genetických zdrojů podporu a konzultace v případě dotazů, nejasností či problémů při komunikaci s příslušnými orgány zemí poskytujících genetické zdroje.

Národní kontaktní osoba: Eliška Rolfová, Odbor druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků, oddělení mezinárodních úmluv (eliska.rolfova@mzp.cz nebo abs@mzp.cz, tel.: 267 122 030; platnost údajů doporučujeme ověřit na webu).

Web: https://www.mzp.cz/cz/nagojsky_protokol

Působnost **příslušného orgánu**, pokud jde o kontroly, dále vykonává **Česká inspekce životního prostředí**, Odbor ochrany přírody, lesa a CITES, oddělení ochrany přírody.

Web: <http://www.cizp.cz/>

ČÁST DRUHÁ

Hlavní povinnosti uživatelů

Nařízení EU ukládá uživatelům genetických zdrojů v Unii dvě hlavní povinnosti: postupovat při využívání genetických zdrojů s náležitou péčí (čl. 4) a podávat o tomto postupu prohlášení (čl. 7).

Podrobný návod, jak tyto povinnosti plnit, představují **pokyny Komise**, zejména v **kap. 3., str. 19–24** (dostupný na webu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-CS/TXT/?from=CS&uri=CELEX%3A52021XC0112%2802%29>). Níže uvedené informace tento návod stručně shrnují a upřesňují pro potřeby uživatelů v ČR.

Kapitola IV

Postup s náležitou péčí

Požadavek postupovat s náležitou péčí znamená pro uživatele zejména administrativní povinnost získávat a uchovávat, případně předávat dalším uživatelům informace dokládající:

- že byl k využívaným genetickým zdrojům uplatněn přístup v souladu s platnými právními předpisy poskytující země (tedy legální původ genetického materiálu),
- že jsou genetické zdroje využívány v souladu s případnými podmínkami dohodnutými s poskytovatelem materiálu (tj. vzájemně dohodnutými podmínkami, MAT),
- že jsou na základě vzájemně dohodnutých podmínek spravedlivě a rovnocenně sdíleny přínosy plynoucí z využívání.

Zároveň se doporučuje vždy dodržovat i případné další právní předpisy země poskytující genetické zdroje, ačkoliv mohou povinnosti z nich vyplývající přesahovat rámec nařízení EU.

Níže uvedený postup představuje soubor konkrétních kroků pro uživatele, kteří uplatňují přístup ke genetickým zdrojům. Doporučuje se ovšem, aby se uživatelé v rámci svých organizací zaměřili v první řadě na obecná opatření, která mohou přijmout s cílem postupovat s náležitou péčí. Tato opatření mohou zahrnovat například školení výzkumných i administrativních pracovníků o problematice Nagojského protokolu, souvisejících právních předpisech a o povinnostech z nich vyplývajících. Dále se může jednat o přezkoumání stávajících a přijetí nových interních pokynů, postupů, zásad atp., určení odpovědných osob, nastavení vnitřních mechanismů pro kontrolu nebo sledování získávaného a poskytovaného genetického materiálu, systémů prevence a zmírňování rizik aj. Volba nejvhodnějších opatření by měla vycházet z vyhodnocení stávajících procesů v rámci organizace a měla by být přiměřená objemu genetického materiálu v oblasti působnosti nařízení EU, s nímž daná organizace nakládá.

Je-li uživatel členem sdružení uživatelů, které vytvořilo kombinaci postupů, nástrojů nebo mechanismů, na niž dohlíží a která byla Evropskou komisí uznána jako osvědčený

postup (podrobněji viz níže, Osvědčené postupy), je vhodné tento osvědčený postup uplatňovat.

Požadovaná dokumentace

Při zavádění obecných opatření, pravidel či vymezení odpovědnosti by se organizace měly zaměřit také na způsoby evidence dokumentů souvisejících s genetickými zdroji a jejich archivace. U genetického materiálu je třeba evidovat následující informace:

- Genetické zdroje mimo oblast působnosti nařízení EU: základní evidence, tzn. popis materiálu, místo a datum přístupu.
- Genetické zdroje v oblasti působnosti: informace a dokumenty uvedené v čl. 4 odst. 3 nařízení EU (viz také kap. 3.5., str. 22 pokynů Komise), tedy mezinárodně uznávaný certifikát o shodě, nebo, není-li k dispozici, informace a příslušné dokumenty ohledně:
 - data a místa přístupu ke genetickým zdrojům nebo tradičním znalostem souvisejícím s genetickými zdroji,
 - popisu genetických zdrojů nebo tradičních znalostí souvisejících s využitými genetickými zdroji,
 - zdrojů, ze kterých byly genetické zdroje nebo tradiční znalosti související s genetickými zdroji přímo získány, jakož i ohledně následných uživatelů genetických zdrojů nebo tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji,
 - existence nebo neexistence práv a povinností týkajících se přístupu a sdílení přínosů, včetně práv a povinností týkajících se následných aplikací a uvedení na trh,
 - povolení k přístupu v příslušných případech,
 - vzájemně dohodnutých podmínek, včetně ujednání o sdílení přínosů v příslušných případech.

Za určitých okolností mohou genetické zdroje spadat do oblasti působnosti nařízení EU, ale příslušné právní předpisy poskytující země nevyžadují pro tento konkrétní materiál nebo způsob využití, aby uživatel získal předchozí informovaný souhlas (PIC) a sjednal vzájemně dohodnuté podmínky (MAT). Příkladem může být Švýcarsko, které v případě nekomerčního využití genetických zdrojů švýcarského původu pouze požaduje, aby uživatelé přístup náležitě dokumentovali a v případě uvedení výstupu využívání na trh tuto skutečnost oznámili příslušným orgánům Švýcarska. I v takovém případě je třeba evidovat výše uvedené informace (s výjimkou povolení k přístupu a vzájemně dohodnutých podmínek).

Podle čl. 4 odst. 6 nařízení EU mají uživatelé povinnost uchovávat tyto informace po dobu 20 let po skončení období využívání daných genetických zdrojů.

1. Příprava výzkumu: zjišťování informací

Při plánování výzkumu v oblasti genetických zdrojů je třeba vzít v potaz případné požadavky vyplývající z Nagojského protokolu s dostatečným předstihem. V první řadě je třeba zjistit, zda se na daný genetický zdroj mohou vztahovat regulační požadavky ze strany poskytující země. Pokud ano, je vhodné zajistit dostatečnou časovou i finanční rezervu pro

získávání potřebných povolení a zohlednit případné sdílení přínosů. Podrobnější informace viz také pokyny Komise, kap. 3.2., str. 20–21).

Klíčovým informačním zdrojem je **informační systém ABS** (<https://absch.cbd.int/>), kde lze nalézt informace o tom, zda je daná země smluvní stranou Nagojského protokolu a zda má platné právní předpisy týkající se přístupu. Tyto informace by měly být uvedeny přímo v profilu země (právní, správní a politická opatření, případně postupy v oblasti ABS) nebo by měl být uveden odkaz na webové stránky dané země s podrobnějšími informacemi. Zdrojem přehledných informací o požadavcích dané země a o postupu pro uživatele mohou být i národní zprávy. Ministerstvo životního prostředí, které je národním kontaktním místem pro Nagojský protokol v ČR (eliska.rolfova@mzp.cz nebo abs@mzp.cz, tel. 267 122 030 – platnost údajů doporučujeme ověřit na webu https://www.mzp.cz/cz/nagojsky_protokol), nabízí asistenci uživatelům v případech, kdy se v informačním systému ABS obtížně orientují.

Užitečnou pomůckou jsou také publikace shrnující právní předpisy vybraných zemí poskytovatelů: *Advancing implementation of the Nagoya Protocol*, Komise, 2018 (<http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/international/abs/pdf/ABS%20workshop%20report.pdf>) a *Vilm ABS Dialogue – Informing about Domestic Measures for Access to Genetic Resources*, Bundesamt für Naturschutz (BfN), 2017 a 2018 (<https://www.bfn.de/fileadmin/BfN/service/Dokumente/skripten/Skript485.pdf>, <https://www.bfn.de/fileadmin/BfN/service/Dokumente/skripten/Skript524.pdf>).

Nejsou-li uvedené informace postačující, doporučuje se oslovit národní kontaktní místo, jehož úkolem je informace o postupech poskytovat žadatelům. Uživatel by měl co nejkonkrétněji popsat výzkumný záměr, tedy o jaké genetické zdroje má zájem, jaké aktivity v oblasti výzkumu a vývoje plánuje provádět, případně jak bude naloženo s výsledky výzkumu. Na základě těchto informací bude moci kontaktní místo navrhnout další postup.

Dále se doporučuje komunikovat s partnerskými organizacemi v dané zemi, které se na výzkumu budou podílet a s příslušnými pravidly by měly být obeznámeny. V některých zemích je spolupráce s místním partnerem nezbytnou podmínkou pro udělení povolení k přístupu ke genetickým zdrojům.

Veškerou písemnou i elektronickou komunikaci s příslušnými orgány poskytující země či místními partnery je vhodné uchovávat jako doklad o postupu s náležitou péčí.

2. Získání nového materiálu

a) Od poskytující země

Získává-li uživatel nový genetický materiál (bez ohledu na to, zda spadá do oblasti působnosti příslušného nařízení EU či nikoliv), je vždy třeba evidovat informace dokládající jeho původ. Mezi základní informace patří: datum, kdy byl materiál získán, a místo, odkud byl získán, popis genetického zdroje (o jaký genetický materiál se jedná či z jakého materiálu byl vzorek získán) a zda se na něj vztahují právní předpisy poskytující země, které mají souvislost s Nagojským protokolem.

Nařízení EU se týká primárně využívání genetických zdrojů, nikoliv jejich získávání jako takového. Doporučuje se ovšem, aby získávání jakéhokoliv materiálu proběhlo vždy

v souladu s aktuální legislativou poskytující země ohledně přístupu, pokud taková legislativa existuje. Tento postup je zásadní nejen proto, že získané genetické zdroje mohou být v budoucnu využívány a uživatelé v takovém případě budou s ohledem na náležitou péči potřebovat informaci o tom, že byl konkrétní materiál získán v souladu s předpisy poskytovatele. Neméně důležitým ohledem je také to, že nelegálně získaný materiál se může stát předmětem komplikací již v poskytující zemi, např. při kontrolách na hranicích/letištích apod.

Jestliže v době získání materiálu poskytující země příslušnou legislativu nemá či je materiál získán v souladu se stávající legislativou, která se v budoucnu může změnit, má se podle nařízení EU za to, že přístup k takovému genetickému zdroji proběhl legálně, i kdyby poskytující země v budoucnu příslušnou legislativu přijala či změnila.

Pokud se jedná o materiál, na nějž se vztahují regulační předpisy/požadavky poskytující země, je třeba postupovat v souladu s nimi, což zpravidla znamená, že je třeba podle pokynů příslušných orgánů poskytující země získat povolení k přístupu nebo obdobný doklad prokazující, že byl udělen předchozí informovaný souhlas (PIC) a sjednány vzájemně dohodnuté podmínky (MAT). Vzhledem k tomu, že se u vzájemně dohodnutých podmínek jedná o soukromoprávní smlouvu uzavřenou mezi poskytovatelem a příjemcem materiálu (uživatel), je jejich obsah výsledkem dohody mezi oběma stranami. Poskytující země obvykle mají k dispozici vzorová smluvní ujednání v souladu s národní legislativou, ovšem konečná podoba dokumentu závisí na dohodě obou smluvních stran. Doporučuje se, aby si poskytovatel a uživatel ujednali co nejpřesněji podmínky a pravidla pro využívání genetického zdroje a pro sdílení přínosů, a to včetně ustanovení upravujících např. použití výsledků výzkumu, předání materiálu dalším uživatelům nebo řešení sporů. Užitečnou pomůckou pro sjednávání vzájemně dohodnutých podmínek mohou být také související články a publikace zveřejněné v informačním systému ABS (dostupné na: <https://absch.cbd.int/search/referenceRecords?schema=modelContractualClause>) nebo související studie, kterou zadal sekretariát Úmluvy o biologické rozmanitosti (dostupná z: <https://www.cbd.int/doc/meetings/abs/icnp-03/information/icnp-03-inf-02-en.pdf>).

Specifickým případem jsou rostlinné genetické zdroje pro výživu a zemědělství v návaznosti na Mezinárodní smlouvu o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství: možné scénáře viz str. 27–29 pokynů Komise.

b) Od jiného uživatele nebo ze sbírky mimo zemi poskytovatele

Pokud uživatel získává genetický zdroj ze sbírky nebo od jiného uživatele, je třeba si vyžádat také potřebnou dokumentaci. Z ní lze získat informace o tom, zda se na genetický zdroj vztahují podmínky související s Nagojským protokolem, a pokud ano, zda byl získán v souladu s legislativou poskytující země a zda případně vzájemně dohodnuté podmínky (MAT) umožňují materiál využívat způsobem, který odpovídá záměru uživatele. Není-li dokumentace kompletní nebo se nevztahuje na zamýšlené využívání, je třeba se obrátit na zemi původu genetického zdroje a získat nové nebo aktualizovat stávající povolení. Pokud nelze určit zemi původu genetického zdroje, nařízení se nepoužije, i kdyby materiál splňoval

ostatní kritéria pro působnost nařízení. V rámci náležité péče ovšem uživatel musí být schopen zdůvodnit, proč není možné zemi původu zjistit. Podrobněji viz také pokyny Komise, kap. 3.3., str. 21.

c) Genetické zdroje jako obchodovatelné komodity

Má-li uživatel zájem o provádění aktivit výzkumu a vývoje na takovém materiálu, který je volně dostupný jako komodita (tedy nebyl získán v zemi původu za účelem využívání spolu s příslušným povolením) a zároveň splňuje všechny podmínky pro použitelnost nařízení, je rovněž třeba obrátit se na zemi původu a povolení vyjednat. Viz také pokyny Komise str. 9–10. Obdobně jako u písm. b) výše se nařízení nepoužije, nelze-li určit zemi původu materiálu.

3. Využívání materiálu

Využíváním se rozumí provádění výzkumu a vývoje v oblasti genetického nebo biochemického složení genetického zdroje. Materiál, který je předmětem regulace ze strany jeho poskytovatele, je třeba využívat pouze v souladu s povolením k přístupu či obdobným dokumentem. Stejně tak je třeba plnit případné smluvní povinnosti vyplývající ze vzájemně dohodnutých podmínek neboli MAT (dohodnutý způsob využití, sdílení přínosů, předávání informací apod.).

Změní-li se okolnosti, způsob nebo účel využívání materiálu (např. při přechodu z nekomerčního využívání daného materiálu na komerční), je třeba obrátit se znovu na poskytovající zemi. Za těchto nových okolností může být nutné znovu získat předchozí informovaný souhlas (PIC) a sjednat nové vzájemně dohodnuté podmínky (MAT).

4. Poskytování materiálu dalšímu uživateli

Poskytuje-li uživatel genetický materiál jinému uživateli, je třeba jej předat spolu s veškerou výše uvedenou dokumentací tak, aby i následný uživatel předmětného genetického zdroje měl k dispozici potřebné informace a mohl postupovat s náležitou péčí. Jsou-li sjednány vzájemně dohodnuté podmínky (MAT), které upravují poskytování daného materiálu dalším uživatelům, je třeba postupovat v souladu s nimi (někdy může být předání materiálu třetí straně zcela zakázáno).

Jak řešit problematiku situace

Jestliže se komplikuje komunikace s poskytovatelem genetického zdroje nebo je postup získávání příslušných povolení nejasný či příliš složitý, doporučuje se zvážit, zda má význam o daný genetický zdroj v daném místě dále usilovat. V takovém případě je vhodné posoudit finanční a časovou náročnost získávání povolení, ale i možné komplikace, pokud by genetický zdroj nebyl získán v souladu s legislativou poskytovající země.

Z hlediska postupu s náležitou péčí, tedy splnění povinností, které uživatelům ukládá nařízení EU, se očekává, že uživatel vyvine přiměřené úsilí – podrobněji viz pokyny Komise,

kap. 3.2., str. 20. Předpokládá se proto, že při zjišťování podmínek přístupu ke genetickým zdrojům uživatel konzultuje přiměřené množství informačních zdrojů (viz výše, Příprava výzkumu). Nereaguje-li národní kontaktní místo v přiměřené časové lhůtě (např. do dvou týdnů) na žádost o informace, doporučuje se kontaktovat jej znovu a zároveň do kopie e-mailu přidat kontaktní osobu na Ministerstvu životního prostředí (jako doložení náležité péče).

Zároveň je třeba vzít v potaz, že využívání genetického zdroje v případě, že se uživateli ani po vynaloženém úsilí nepodařilo zjistit informace o podmínkách pro získání povolení k přístupu, může sice být v souladu s požadavky na postup s náležitou péčí podle legislativy EU, ale v rozporu s právními předpisy a regulačními požadavky poskytující země. Tyto situace mohou přinést komplikace v budoucnu (například při publikaci výsledků nebo při předávání materiálu dalším uživatelům) a poskytující země může později požadovat, aby uživatel získal povolení k přístupu zpětně.

V komplikovaných případech nabízí Ministerstvo životního prostředí asistenci například při komunikaci se zahraničními kontaktními místy (kontakt: eliska.rolfova@mzp.cz nebo abs@mzp.cz, tel. 267 122 030 – platnost údajů doporučujeme ověřit na webu https://www.mzp.cz/cz/nagojsky_protokol).

Osvědčené postupy

Podle čl. 8 odst. 1 nařízení EU mohou sdružení uživatelů nebo jiné zúčastněné strany požádat o to, aby kombinace postupů, nástrojů nebo mechanismů, kterou vytvořily a na niž dohlížejí, byla uznána za osvědčený postup v souladu s požadavky nařízení. Sdružením uživatelů se rozumí například konsorcia výzkumných organizací nebo asociace společností v rámci jednotlivých sektorů. Členové těchto sdružení pak mohou tyto osvědčené postupy uplatnit v rámci své činnosti.

Náležitosti žádosti o uznání osvědčeného postupu vymezuje čl. 8 a příloha IV prováděcího nařízení Komise. Konkrétní postup, forma žádosti i další podmínky jsou upřesněny v čl. 8 nařízení a dále v čl. 8–11 prováděcího nařízení Komise. Žádost je třeba zaslat Komisi elektronicky, na adresu ENV-F3-NAGOYA-ABS@ec.europa.eu.

Dne 10. 5. 2019 schválila Komise první osvědčený postup: sdružení CETAF (*Consortium of European Taxonomic Facilities*).

Internetový registr osvědčených postupů spravuje Komise. Dostupný je na: <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/international/abs/pdf/Register%20of%20Best%20Practices.pdf>.

Dodržování osvědčených postupů usnadňuje uživatelům plnění jejich povinností. Podle čl. 9 odst. 1 nařízení EU vezmou příslušné orgány v potaz, že uplatňuje-li uživatel uznaný osvědčený postup, může se tak snížit riziko, že nedodrží příslušná pravidla. Vzhledem k tomu, že kontroly se podle čl. 9 odst. 3 písm. a) nařízení EU provádějí v souladu s pravidelně aktualizovaným plánem vypracovaným za použití postupu založeného na hodnocení rizik, jsou uživatelé postupující v souladu s osvědčenými postupy zohledněni právě v rámci plánu kontrol.

Sdílení přínosů

Cílem Nagojského protokolu je spravedlivé a rovnocenné sdílení přínosů plynoucích z využívání genetických zdrojů, které by zároveň mělo přispívat k ochraně biologické rozmanitosti a trvale udržitelnému způsobu využívání jejich složek, a naplňovat tak hlavní cíle Úmluvy o biologické rozmanitosti. Uživatelé genetických zdrojů by proto měli uvážit, jakým způsobem mohou přínosy, které jim z využívání daných zdrojů plynou, směřovat na ochranu biologické rozmanitosti.

Příloha Nagojského protokolu nabízí příklady peněžních i nepeněžních přínosů. Mezi nepeněžní přínosy lze zařadit např. spolupráci a účast ve vědeckém výzkumu a rozvojových programech či sdílení jejich výsledků, převod znalostí a technologií či přístup k vědeckým informacím souvisejícím s ochranou a trvale udržitelným využíváním biologické rozmanitosti, včetně biologických inventarizací a taxonomických studií.

Genetický materiál českého původu

Česká republika je smluvní stranou Nagojského protokolu, ale nezavedla v této souvislosti žádná opatření, která by upravovala přístup ke genetickým zdrojům českého původu a sdílení přínosů z jejich využívání nad rámec stávající legislativy.

V souvislosti s Nagojským protokolem tedy genetické zdroje českého původu regulaci nepodléhají, a na jejich získávání a využívání se proto výše uvedené povinnosti nevztahují. Projeví-li o genetické zdroje českého původu zájem uživatelé ze zahraničí, je vhodné je o této skutečnosti informovat a ujistit je, že nemusejí získávat předchozí informovaný souhlas (PIC) ani sjednávat vzájemně dohodnuté podmínky (MAT).

Zároveň je třeba podotknout, že v některých případech je přístup ke genetickým zdrojům omezen v rámci jiných platných předpisů a postupů. Jedná se například o získávání genetických zdrojů v chráněných územích a genetických zdrojů, které jsou chráněnými druhy rostlin nebo živočichů (regulováno zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a souvisejícími prováděcími předpisy). Genetické zdroje rostlin významné pro výživu a zemědělství se dalším uživatelům poskytují z genových bank v souladu s pravidly používání Standardní smlouvy o transferu materiálu (SMTA).

Kapitola V

Prohlášení o náležitě péči

Uživatelé genetických zdrojů mají povinnost předložit prohlášení o tom, že postupují s náležitou péčí. Tuto povinnost stanovuje čl. 7 odst. 1 a 2 nařízení EU a dále ji upřesňuje čl. 5 a 6 prováděcího nařízení Komise.

Jedná-li se o využívání genetických zdrojů mimo oblast působnosti nařízení, prohlášení se nepodává.

Prohlášení předkládají uživatelé ve fázi financování výzkumu a ve fázi konečného vývoje produktu. Podrobněji také viz pokyny Komise, kap. 4., str. 24–26. Prohlášení se podává příslušnému orgánu, kterým je v ČR Ministerstvo životního prostředí.

1. Prohlášení o náležitě péči ve fázi výzkumu

Ministerstvo životního prostředí vyzývá všechny příjemce finančních prostředků na výzkum spojený s využíváním genetických zdrojů, aby podali prohlášení o postupu s náležitou péčí. Toto prohlášení je třeba podat poté, co uživatel obdržel první grantovou platbu a zároveň již získal všechny genetické zdroje (a příslušná povolení k nim), jež jsou ve financovaném projektu využívány, avšak nejpozději před ukončením projektu (v době podání závěrečné zprávy). Financováním výzkumu se rozumí jakékoliv finanční příspěvky na výzkum poskytnuté prostřednictvím grantu. Nezahrnují vnitřní rozpočtové zdroje uživatelských subjektů.

Požadavek, aby příjemci finančních prostředků na výzkum spojený s využíváním genetických zdrojů prohlásili, že postupují s náležitou péčí, je také součástí některých evropských programů zaměřených na výzkum.

2. Prohlášení o náležitě péči ve fázi konečného vývoje produktu

Prohlášení o náležitě péči je dále třeba podat, dojde-li k některé z událostí uvedené v čl. 6 prováděcího nařízení Komise:

- a) je žádáno o povolení nebo schválení uvedení produktu vyvinutého využíváním genetických zdrojů na trh;
- b) je učiněno oznámení požadované před prvním uvedením výrobku vyvinutého využíváním genetických zdrojů na trh Unie;
- c) první uvedení produktu vyvinutého využíváním genetických zdrojů, pro které se nepožaduje povolení, schválení ani oznámení, na trh Unie;
- d) výsledek využívání je prodán nebo jakýmkoli jiným způsobem předán fyzické nebo právnické osobě v Unii, aby tato osoba mohla provádět některou z činností uvedených v písmenech a), b) a c);
- e) využívání v Unii skončilo a jeho výstup je prodán nebo jakýmkoli jiným způsobem předán fyzické nebo právnické osobě mimo Unii.

Je možné, třebaže poměrně neobvyklé, že jeden uživatel bude muset předložit dvě prohlášení o náležitě péči týkající se stejného genetického zdroje, tj. jedno ve fázi financování výzkumu a jedno ve fázi konečného vývoje produktu. Bude to nezbytné, pokud uživatel provádí činnosti, na které se vztahují oba požadavky (provádí výzkum zahrnující využívání genetických zdrojů a uvádí na trh produkt vyvinutý využíváním genetických zdrojů).

Nástroj DECLARE

Prohlášení se podávají výhradně elektronicky prostřednictvím systému DECLARE. DECLARE je celounijní webový nástroj, který spravuje Evropská komise. Je přístupný na webových stránkách: <https://webgate.ec.europa.eu/declare>. Manuál pro používání systému DECLARE (odpovědi na nejčastěji kladené dotazy) je součástí tohoto metodického pokynu v části třetí.

V systému DECLARE se zpracovávají osobní údaje a další data. Podrobnější informace k tomu, jak se s těmito osobními údaji zachází a jakým způsobem jsou chráněny, jsou k dispozici na webových stránkách Komise: http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/international/abs/pdf/DECLARE-NAGOYA_privacy_statement.pdf.

K přístupu do systému DECLARE je třeba registrace, která se provádí přímo v systému a kterou schvaluje Ministerstvo životního prostředí. Příslušný uživatel, ať už se jedná o fyzickou či právnickou osobu, se registruje jako „organizace“ (viz manuál v části třetí).

Vzhledem k tomu, že systém DECLARE neumožňuje při registraci elektronické ověření identity, předloží uživatel Ministerstvu životního prostředí také žádost o schválení registrace, která bude obsahovat údaje uvedené při registraci, kontaktní údaje a v případě právnické osoby také potvrzení, že je osoba, která danou organizaci v systému DECLARE zaregistrovala, oprávněna jménem této právnické osoby podávat prohlášení o náležité péči. Žádost musí obsahovat podpis a případně razítko dané fyzické osoby či statutárního zástupce právnické osoby. Formuláře žádosti jsou součástí tohoto metodického pokynu jako **příloha I a II**.

Žádost se podává v listinné podobě na adresu: **Ministerstvo životního prostředí, Odbor druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků, Vršovická 1442/65, Praha 10, 100 10**, prostřednictvím datové schránky (**9gsaax4**) nebo v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem na adresu: **abs@mzp.cz**.

Kontrolní zpráva

Prohlášení o náležité péči (vyjma informací označených jako důvěrné) předává Ministerstvo životního prostředí do informačního systému ABS v podobě tzv. kontrolní zprávy. Tímto způsobem získá příslušný orgán poskytující země informace o tom, že je genetický zdroj využíván v souladu s povolením k přístupu, které pro daný zdroj vydal.

Kapitola VI Sbírky genetických zdrojů

Pokud jde o sbírky genetických zdrojů, z předpisů EU či ČR pro jejich držitele nevyplývají žádné přímé povinnosti, nejsou-li sbírky nebo jejich části zařazeny do evropského registru. Uživatelé, kteří mají zájem využívat vzorky genetických zdrojů ze sbírek, budou ovšem potřebovat informace o původu vzorků, bez nichž nemohou prokázat postup s náležitou péčí. Dále může nastat situace, kdy využívání genetických zdrojů probíhá v rámci samotné sbírky. Držitel sbírky se tak stává uživatelem, a za těchto okolností pro něj taktéž platí povinnost postupovat s náležitou péčí.

Z těchto důvodů se i sbírkám doporučuje postupovat s náležitou péčí, tedy nové vzorky genetických zdrojů získávat, uchovávat a předávat pouze spolu s příslušnými informacemi o jejich původu a případně s dokumentací k předchozímu informovanému souhlasu (PIC) a vzájemně dohodnutým podmínkám (MAT). Dále je vhodné upozornit

uživatel, že pokud jeho plánované aktivity nejsou pokryty povolením uděleným pro daný genetický materiál (např. proto, že povolení bylo uděleno pro nekomerční využití a uživatel plánuje komerčně zaměřený výzkum), musí se obrátit na poskytující zemi a povolení znovu získat.

U vzorků, které nespádají do oblasti působnosti evropského nařízení (např. proto, že byly získány před 12. říjnem 2014 nebo pocházejí ze země, která není smluvní stranou Nagojského protokolu), je vhodné evidovat alespoň základní informace (popis vzorku, místo původu, datum získání – viz výše, Požadovaná dokumentace) a uživatelům je předávat s upřesněním, že se na tyto vzorky povinnost náležitě péče nevztahuje. Totéž se týká vzorků genetických zdrojů českého původu, zejména při jejich poskytování do zahraničí: je vhodné přiložit informaci o tom, že Česká republika přístup ke svým genetickým zdrojům nereguluje, a není tedy třeba získávat specifická povolení související s Nagojským protokolem a postupovat s náležitou péčí (v případě uživatelů z EU).

Nelze-li k novému vzorku požadovanou dokumentaci získat a zároveň je pravděpodobné, že podléhá Nagojskému protokolu, doporučuje se takový vzorek nepřijímat, případně jej neposkytovat uživatelům za účelem výzkumu.

Zařazení sbírky nebo její části do registru

Nařízení EU zavádí možnost registrace pro sbírky genetických zdrojů, které splňují určitá kritéria (stanovená v nařízení a dále upřesněná v prováděcím nařízení Komise). Podle nařízení EU se má za to, že uživatel, který získá genetický zdroj z registrované sbírky, postupoval s náležitou péčí, pokud jde o získání informací o legálním původu genetického zdroje. Ostatní povinnosti, včetně povinnosti předložit prohlášení o náležitě péči, uživateli zůstávají.

Registrace sbírky nebo její části je dobrovolná a může mít přidanou hodnotu pro jejího držitele. Ta může mimo jiné spočívat v tom, že z hlediska postupu s náležitou péčí je pro uživatele snazší získávat materiál z registrované sbírky (uživatel má jistotu, že spolu s genetickým zdrojem získá také potřebné informace). Zároveň je registrace podmíněna splněním a dodržováním níže uvedených kritérií. Za registraci podle nařízení EU nelze považovat registraci sbírky podle jiných právních předpisů a zároveň registrace podle nařízení EU nezakládá držiteli sbírky práva či povinnosti související s registrací podle jiných právních předpisů. Pojem sbírka či registrovaná sbírka se používá pouze ve smyslu, v jakém jej vymezuje nařízení EU.

Má-li držitel sbírky zájem o registraci sbírky nebo její části ve smyslu nařízení EU, je třeba, aby splnil a dále dodržoval podmínky, které upravuje čl. 5 odst. 3 nařízení. Sběrka nebo její část musí být prokazatelně schopna:

- a) používat standardní postupy při výměně vzorků genetických zdrojů a souvisejících informací s jinými sbírkami a při poskytování vzorků genetických zdrojů a souvisejících informací třetím osobám za účelem jejich využívání v souladu s úmluvou a Nagojským protokolem;
- b) poskytovat genetické zdroje a související informace třetím osobám za účelem jejich využívání pouze s dokumentací prokazující, že přístup ke genetickým zdrojům

- a souvisejícím informacím byl uplatněn v souladu s platnými právními předpisy nebo s regulačními požadavky týkajícími se přístupu a sdílení přínosů a případně se vzájemně dohodnutými podmínkami (MAT);
- c) vést záznamy o všech vzorcích genetických zdrojů a souvisejících informacích poskytnutých třetím osobám za účelem jejich využívání;
 - d) podle možnosti zavést nebo využívat jedinečné identifikátory u vzorků genetických zdrojů poskytnutých třetím osobám; a
 - e) používat vhodné nástroje ke sledování a monitorování výměn vzorků genetických zdrojů a souvisejících informací s jinými sbírkami.

Žádost o zařazení do registru a její náležitosti pak upravuje čl. 3 a příloha I prováděcího nařízení Komise. Žádost se podle § 2 zákona podává Ministerstvu životního prostředí.

Registr sbírek v Unii spravuje Komise a je k dispozici na webových stránkách: <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/international/abs/pdf/Register%20of%20Collections.pdf>.

Kapitola VII

Kontroly

Uživatelé genetických zdrojů a držitelé registrovaných sbírek mohou být předmětem kontroly ze strany České inspekce životního prostředí. Jako příslušný orgán ve smyslu čl. 6 nařízení EU má povinnost ověřovat, zda uživatelé plní své povinnosti podle čl. 4 a 7 (viz čl. 9 nařízení) a zda sbírky nebo její části zařazené do registru splňují kritéria stanovená v čl. 5 odst. 3 nařízení (viz čl. 5 odst. 4).

Obecným právním předpisem v oblasti kontroly, který upravuje procesní postup kontrolních orgánů, je zákon č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Kontroly se provádějí v souladu s každoročně aktualizovaným plánem, který za použití přístupu založeného na hodnocení rizik připravuje Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí, případně na základě opodstatněných obav, že daný uživatel neplní své povinnosti stanovené nařízením EU nebo že sbírka či její část zařazená do registru nespĺňuje kritéria stanovená v čl. 5 odst. 3 nařízení EU.

Podle čl. 9 odst. 4 nařízení EU mohou kontroly uživatelů zahrnovat prověrku:

- a) opatření, která uživatel přijal s cílem postupovat s náležitou péčí v souladu s článkem 4 nařízení EU;
- b) dokumentace a záznamů, které prokazují v souvislosti s konkrétním využitím, že bylo postupováno s náležitou péčí v souladu s článkem 4 nařízení EU;
- c) případů, kdy byl uživatel povinen učinit prohlášení podle článku 7 nařízení EU.

Podle potřeby mohou být provedeny rovněž kontroly na místě.

Zjistí-li Česká inspekce životního prostředí v průběhu kontroly nedostatky, lze uživateli genetických zdrojů či držiteli registrované sbírky uložit opatření k nápravě podle § 8 zákona, v případě přestupků pak pokutu podle § 9.

Časové hledisko

Nařízení EU je použitelné od 12. října 2014, tedy ode dne, kdy vstoupil v platnost Nagojský protokol. Vztahuje se proto na všechny genetické zdroje, k nimž byl uplatněn přístup po tomto datu (při splnění ostatních podmínek, viz pojem Oblast působnosti a také pokyny Komise, kap. 2.2., str. 8).

Články 4, 7 a 9 nařízení EU vstoupily v platnost jeden rok poté, tedy v říjnu 2015. Vzhledem k tomu, že nařízení EU je přímo použitelné pro všechny členské státy EU, mají i uživatelé v ČR povinnost postupovat s náležitou péčí již od října 2015. Za případné porušení této povinnosti ovšem nemohli být uživatelé postihováni, pokud k němu došlo před nabytím účinnosti zákona, tj. před 20. červnem 2018.

Kontroly toho, zda uživatelé plní své povinnosti, se tedy budou vztahovat na využití, která se uskutečňují po 20. červnu 2018 na genetických zdrojích získaných po 12. říjnu 2014.

ČÁST TŘETÍ

Příručka pro uživatele / otázky a odpovědi – informační systém DECLARE pro Nagojský protokol

Původní dokument v angličtině připravila Evropská komise, která systém DECLARE spravuje. Kompletní a průběžně aktualizovaná verze příručky je k dispozici na webových stránkách Komise:

http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/international/abs/material_en.htm

1. Jak mohu začít používat systém DECLARE?

Abyste mohli předkládat prohlášení o náležité péči v systému DECLARE, musíte se nejdříve registrovat do systému *EU Login* (dříve Ověřovací služba Evropské komise – ECAS). Na stránkách systému DECLARE (<https://webgate.ec.europa.eu/declare>) budete automaticky přesměrováni do systému EU Login. Pokud již máte účet v systému EU Login, lze jej využít pro účely předkládání prohlášení o náležité péči prostřednictvím systému DECLARE. V opačném případě je třeba účet (v systému EU Login) vytvořit.

Přihlaste se a pokračujte

Použijte svou e-mailovou adresu

Další

[Vytvořit účet](#)

nebo

Facebook

Twitter

Google

nebo elektronický průkaz totožnosti z vaší země

Vybrat zemi

Registrace do systému DECLARE

Jakmile jste přihlášení do systému *EU Login*, můžete vstoupit do systému DECLARE (kde se také budete muset registrovat). Nejprve je třeba zvolit oblast politiky Nagojský protokol.

I. Zvolte oblast politiky NAGOJSKÝ PROTOKOL

The screenshot shows the DECLARE Data submission portal interface. At the top, there is a header with the European Commission logo and the text 'DECLARE Data submission portal'. Below the header, there is a navigation bar with 'Hlášení' and 'VÍTĚ VÁS SYSTÉM DECLARE'. The main content area displays several policy selection options, each with a brief description and a 'Další informace' link. The options are: 'ALURES - ZVÍRATA POUŽITÁ K VĚDECKÝM ÚČELŮM', 'SYSTÉM PRO OBCHODOVÁNÍ S EMISEMI - SYSTÉM EU PRO OBCHODOVÁNÍ S EMISEMI', and 'NAGOYA - PROTOKOL O PŘÍSTUPU A SDÍLENÍ PŘÍNOSŮ'. A blue arrow points to the 'NAGOYA' option.

II. Zaregistrujte se v systému DECLARE

The screenshot shows the DECLARE Data submission portal registration page. At the top, there is a header with the European Commission logo and the text 'DECLARE Data submission portal'. Below the header, there is a navigation bar with 'CS' and 'Neregistrováno'. The main content area displays the message 'Nestejte Registrováni V Systému' and a 'ZAREGISTROVAT' button. Below the button, there is a link 'Pokud Se Chcete Zaregistrovat Jako Nový Uživateli, Klikněte Sem:'. At the bottom, there is a footer with the text 'Stávající verze: 3.14-SNAPSHOT (c76a88e) | Verze, datum: 10-10-2018 14:51' and 'Nahoru | Kontakt | Evropská komise | Životní prostředí | Declare | Prohlášení o ochraně osobních údajů'.

Informace uvedené v systému *EU Login* se automaticky použijí pro účely registrace v systému DECLARE.

European Commission
DECLARE
Data submission portal

CS

Neregistrováno

Nejste Registrováni V Systému

Základní informace o uživateli pocházejí ze společné autentizační aplikace EU Login, nelze je tedy upravit. Nahlédnout do nich a měnit je lze [na této stránce](#).

Identifikační Číslo Uživatele: user20	Jméno: User20	Příjmení: User20
E-mail: user20@mock.ec.europa.eu	Telefon:	O která E-mailová Oznámení Máte Zájem?*: Všechna

Podmínky
 Potvrzuji, že prohlášení a informace v této žádosti jsou pravdivé a správné a že souhlasím s podmínkami systému.*

ZAREGISTROVAT **ZPĚT**

* Povinná pole

Stávající verze: 3.14-SNAPSHOT (c76a88e) | Verze, datum: 10-10-2018 14:51
Nahoru | Kontakt | Evropská komise | Životní prostředí | Declare | Prohlášení o ochraně osobních údajů

III. Zaregistrujte svou organizaci

Systém DECLARE nahlíží na každého uživatele jako na „organizaci“ a je třeba se v systému registrovat jako organizace.

V dalším kroku proto poskytnete informace o uživateli genetických zdrojů – tedy o subjektu, jenž bude předkládat prohlášení o náležitě péči (viz níže, otázka č. 2).

Vítejte Na Stránkách DECLARE!

Chcete-li podat prohlášení o náležitě péči, musíte se zaregistrovat jako uživatel genetických zdrojů.

Upozorňujeme, že vaše žádost o registraci bude muset být posouzena a schválena příslušným orgánem v zemi, kde máte sídlo. O aktivaci vaší organizace v systému obdržíte ze strany systému automatický e-mail.

Poté budete moci vytvořit a podat prohlášení o náležitě péči.

ZAREGISTROVAT SE JAKO UŽIVATEL GENETICKÉHO ZDROJE

Stávající verze: 3.14-SNAPSHOT (c76a88e) | Verze, datum: 10-10-2018 14:51
Nahoru | Kontakt | Evropská komise | Životní prostředí a oblast klimatu | Declare | Prohlášení o ochraně osobních údajů

Zaregistrovat Novou Organizaci

Uživatelé genetických zdrojů, kteří se využívají ve Španělsku, nemají používat systém DECLARE, ale příslušný vnitrostátní systém. Rovněž uživatelé genetických zdrojů, kteří je využívají ve Francii a chtějí předložit prohlášení o náležitě péči za první kontroly (fáze výzkumu), by neměli používat systém DECLARE, ale příslušný vnitrostátní systém.

V ostatních zemích a ve fázi druhé kontroly ve Francii je třeba se registrovat v systému DECLARE. Jakmile je vaše organizace zaregistrována, je třeba, aby jí schválil příslušný orgán v zemi, kde má uživatel sídlo. O dokončení schvalovacího postupu budete informováni e-mailem.

* Povinná pole

Registrace uživatelů genetických zdrojů (organizací) vyžadují potvrzení ze strany příslušného orgánu (orgán určený pro tento účel vládou členského státu – viz také výše, pojem Příslušný orgán v kap. II, Hlavní pojmy).

Můj Profil DECLARE

Zde si můžete zobrazit a upravit údaje ve svém profilu.

Moje Role

IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO	NÁZEV ORGANIZACE	ROLE	STATUS ORGANIZACE	STATUS ROLE	SÍDLO	AKCE
22958	Tvot	uživatel genetických zdrojů – správce	PENDING	ACTIVE	Čechy, Republika	

Po schválení registrace obdrží osoba, jež organizaci v systému DECLARE zaregistrovala, e-mail s potvrzením, že má přístupová práva potřebná k používání systému DECLARE a k předkládání prohlášení o náležitě péči.

Jakmile uživatel obdrží e-mail, který mu dává přístupová práva k používání systému DECLARE, může se přihlásit a předkládat prohlášení o náležitě péči.

2. Jak v systému DECLARE fungují „organizace“?

Prohlášení předkládají v souladu s nařízením EU a prováděcím nařízením Komise uživatelé genetických zdrojů. Uživatelem genetických zdrojů může být jednotlivec nebo subjekt (laboratoř, univerzita, společnost atd.). Je-li uživatelem jednotlivec, měl by se registrovat jako soukromá osoba.

Zaregistrovat Novou Organizaci

Uživatelé genetických zdrojů, kteří je využívají ve Španělsku, nesmějí používat systém DECLARE, ani kontrolu (fáze výzkumu), by neměli používat systém DECLARE, ale příslušný vnitrostátní systém. V ostatních zemích a ve fázi druhé kontroly ve Francii je třeba se zaregistrovat v systému DECLARE. budete informováni e-mailem.

Typ Organizace: Uživatel genetických zdrojů Název Organizace: xxx

Sídlo:
Chorvatsko
Kypr
Česká republika
Dánsko
Vybráno: Česká republika

Adresa (1. Řádek): xxx Adresa (2. Řádek):

Uživatel je soukromá osoba

Test CAPTCHA*:
33089 Obnovit test CAPTCHA

33089

ZAREGISTROVAT ZRUŠIT

* Povinná pole

Uživatelé však obvykle pracují v organizacích/subjektech, např. ve výzkumných laboratořích, průmyslových závodech atd. Pokud uživatel pracuje pro takovou organizaci/subjekt a využívání provádí jejich jménem, měl by být jako uživatel genetických zdrojů uveden název této organizace / tohoto subjektu.

Je na uživatelích a jejich organizacích/subjektech, aby se rozhodli, na jaké úrovni své organizace chtějí zajišťovat předkládání prohlášení o náležité péči. Univerzita se například může rozhodnout, že se pro účely systému DECLARE zaregistruje jako organizace, nebo se může rozhodnout, že jako organizace bude zaregistrována katedra této univerzity. Podobně se pak může rozhodnout společnost, že se zaregistruje do systému jako organizace nebo že jako organizaci(-e) zaregistruje pouze jeden útvar nebo několik samostatných útvarů. Toto rozhodnutí bude znamenat, že uživatelé v rámci jedné organizace budou moci nahlížet do prohlášení učiněných jinými uživateli v rámci stejné organizace.

Každá organizace může mít v systému DECLARE libovolný počet aktivních členů.

Zaregistruje-li se více členů, alespoň jedna osoba musí být registrována jako správce, aby mohla „spravovat“ (přidávat nebo upravovat) přístup ostatních členů. První osoba, která zaregistruje danou organizaci, automaticky obdrží status správce. Existují tedy dva typy členů v organizaci: „správce“ a „řádný člen“. Oba dva mohou prohlížet, vytvářet a předkládat prohlášení o náležité péči. Správce pak může přidávat další členy do této organizace.

Mějte na paměti, že důvěrné informace, které systému DECLARE poskytnou členové jedné organizace, budou viditelné ostatním členům ze stejné organizace. Chce-li se dotyčná organizace takové situaci vyhnout, pak by se různá oddělení měla zaregistrovat jako samostatné organizace se svými vlastními členy.

Test

Identifikační Číslo:	Typ Organizace:
<input type="text"/>	Uživatel genetických zdrojů
Sídlo:	Stav:
Česká republika	ACTIVE
Autor::	Vytvořeno:
<input type="text"/>	2017-01-04 16:52:12.532
☐ Uživatel je soukromá osoba	

Seznam Uživatelů

Showing 1 to 1 of 1 entries

IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO UŽIVATELE	ROLE	STAV
<input type="text"/>	Uživatel genetických zdrojů – správce	ACTIVE

PŘIDAT NOVÉHO UŽIVATELE

Dále **upozorňujeme**, že výměna poznámek mezi členy jedné organizace pomocí možnosti **Přidat novou poznámku** může být viditelná pro příslušné orgány, které mají přístup k dotyčnému prohlášení, a to podle toho, jak je **nastaveno zobrazování poznámek**.

Zobrazování poznámek v systému DECLARE si můžete nastavit. Jestliže chcete prostřednictvím možnosti **Přidat novou poznámku** komunikovat mezi členy jedné organizace (a nechcete, aby komunikace byla viditelná pro příslušné orgány), vyberte možnost „zobrazuje se pouze členům naší organizace“.

Přidat Novou Poznámku

Poznámky* Zobrazuje Se Všem

Zobrazuje se všem

Zobrazuje se pouze členům naší organizace

Zobrazuje se pouze mně

ULOŽIT
ZRUŠIT

3. Co musím udělat, pokud chci předložit prohlášení o náležitě péči prostřednictvím systému DECLARE?

Jakmile jste přihlášení do systému, musíte si zvolit, který typ prohlášení o náležitě péči si přejete předložit, tj. ve fázi financování výzkumu („fáze výzkumu“) nebo ve fázi konečného vývoje produktu („fáze konečného vývoje“). Nyní můžete rovněž nahlížet do přehledu prohlášení, která jste v minulosti předložili vy nebo vaše organizace („Přehled prohlášení“).

I. Zvolte typ prohlášení o náležitě péči, které chcete podat

II. Vyplňte formulář prohlášení a uložte ho

PROHLÁŠENÍ O NÁLEŽITĚ PÉČI VE FÁZI FINANCOVÁNÍ VÝZKUMU

podle článku 5 nařízení 2015/1866

Část A – Informace, které se předávají do Informačního systému pro přístup a sdílení přínosů podle čl. 7 odst. 3 nařízení (EU) č. 511/2014

I když jsou poskytnuté informace důvěrné ve smyslu čl. 7 odst. 5 nařízení (EU) č. 511/2014, přesto je prosím uveďte, označte příslušné políčko a uveďte odůvodnění důvěrné povahy informací.

Pokud jste označili jako důvěrné základní informace (např. o genetických zdrojích nebo o tradičních znalostech souvisejících s genetickými zdroji, o místu přístupu, formě využívání), bez kterých by záznam nebylo možné zveřejnit na webových stránkách informačního systému ABS, nebudou tyto informace s informačním systémem ABS sdíleny, avšak mohou být předány přímo příslušným orgánům poskytující země.

Vyžaduje se alespoň jedno prohlášení pro každý získaný grant.

Činím toto prohlášení pro využívání*:

- genetických zdrojů
- tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji

Předmět výzkumu nebo identifikační kód grantu*:

Důvěrné

Překlad, který bude zveřejněn v informačním systému ABS (anglicky, francouzsky nebo španělsky):

INFORMACE TÝKAJÍCÍ SE POSTUPU S NÁLEŽITOU PÉČÍ

Prohlášení se může vztahovat na jeden nebo více genetických zdrojů. Vztahuje-li se na více genetických zdrojů, k nimž byla získána odlišná povolení, uveďte v prohlášení odkazy na tato povolení.

Informace: Nyní se vám zobrazují oba druhy povolení. Jakmile jeden z nich zvolíte, druhý se zobrazovat nebude, ale stále budete mít možnost přidat další povolení (různých druhů), jak je vyžadováno, a to použitím funkce „Přidat IRCC“ nebo „Přidat vnitrostátní povolení“.

Mezinárodně uznávaný certifikát o shodě (IRCC)

Mezinárodně uznávaný certifikát o shodě (i) byl vydán pro můj přístup (mé právnické osoby) nebo (ii) zahrnuje podmínky tohoto přístupu ke genetickému zdroji (genetickým zdrojům) a tradičním znalostem souvisejícím s genetickými zdroji.

Jedinečný identifikátor mezinárodně uznávaného certifikátu o shodě *: ⓘ

ABSCH-
IRCC-

Select an IRCC code

Zadejte dvoumístný kód země z identifikátoru mezinárodně uznávaného certifikátu o shodě (IRCC), poté spojovník (-) a první znaky identifikátoru.

Zadejte-li např. IN, vyhledají se certifikáty vydané Indii; IN-2378 spustí vyhledávání certifikátů z Indie s číslem identifikátoru začínajícím 2378.

Vnitrostátní povolení

Please fill in the following information :

Místo přístupu *: ⓘ

.....

Důvěrné ⓘ

Popis genetických zdrojů nebo tradičních znalostí souvisejících s využívanými genetickými zdroji, nebo případně jedinečný identifikátor (identifikátory) *: ⓘ

Důvěrné ⓘ

Příklad, který bude zveřejněn v informačním systému ABS (anglicky, francouzsky nebo španělsky): ⓘ

Identifikátor povolení k přístupu nebo obdobného dokumentu, je-li k dispozici *: ⓘ

Důvěrné ⓘ

Část B – Informace, které se nepředávají do Informačního systému pro přístup a sdílení přínosů

Prohlašuji, že budu uchovávat a předám dalšímu uživateli (uživatelům) kopii mezinárodně uznávaného certifikátu o shodě, jakož i informace o obsahu vzájemně dohodnutých podmínek, které mají význam pro další uživatele. *

Prohlašuji, že mám k dispozici následující informace, které budu uchovávat a předám je dalšímu uživateli (uživatelům):: *

e) zdroj, ze kterého jsem já nebo moje právnická osoba získal genetický zdroj a tradiční znalosti související s genetickými zdroji

b) fyzickou nebo právnickou osobu, která udělila předchozí informovaný souhlas, v příslušných případech

c) fyzickou nebo právnickou osobu, pro kterou byl předchozí informovaný souhlas udělen v příslušných případech, pokud nebyl udělen přímo mně nebo mé právnické osobě

vzájemně dohodnuté podmínky, v příslušných případech

e) zdroj, ze kterého jsem já nebo moje právnická osoba získal genetický zdroj a tradiční znalosti související s genetickými zdroji;

f) existenci nebo neexistenci práv a povinností týkajících se přístupu a sdílení přínosů, včetně práv a povinností týkajících se následných aplikací a uvedení na trh

V případě, že genetický zdroj (genetické zdroje) byl získán z registrované sbírky, uveďte prosím registrační kód této sbírky: ⓘ

Grant na výzkum je financován z těchto zdrojů: *:

soukromých

veřejných

Členský stát (členské státy), ve kterém se provádí nebo prováděl výzkum zahrnující využívání genetických zdrojů a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji: *:

Zvolit všechny

Místo, kde se prohlášení podává *:

Zrušit

Uložit

Prohlášení lze uložit jako koncept a následně jej znovu procházet a upravovat až do chvíle, než jej odešlete.

Toto prohlášení je neúplné nebo neplatné. Chcete nyní vyřešit níže uvedené problémy? ✕

Je třeba uvést alespoň odkaz na alespoň jedno povolení
Uveďte předmět výzkumu
Uveďte místo
Uveďte nejméně 1 důvod pro předložení prohlášení
Uveďte nejméně 1 typ zdroje financování
Uveďte, kde výzkum probíhá

Chci uložit koncept a pokračovat později

Chci pokračovat

Chci začít později znovu

III. Zkontrolujte prohlášení o náležitě péči a odešlete jej příslušnému orgánu

Jakmile jste spokojeni s informacemi vloženými do prohlášení, můžete ho odeslat příslušnému orgánu v daném členském státě.

Předkládané Údaje 163840

Organizace: Test	Typ Prohlášení: Koncept	Historie
Prohlášení (1 Národní Pís)		11. ZP 2018 Převod: Ethica ROUONA (Uloženo genetický zdroj - agritech - Test)
Upravit	Zobrazit	
Přidat zdroj		
Přidat povolení		

Tento Formulář Prohlášení Obsahuje:

#	ID Č. V. PŘÍKAZ. TYP POUKLENÍ	ZEMĚ
1	Výzkumné povolení	Indie

Upravit Smazat

PDF Zpět

4. Co když jsem ve svém výzkumném projektu využil více než jeden genetický zdroj?

Pro každý výzkumný projekt se vyžaduje pouze jedno prohlášení o náležitě péči, a to i pokud je v projektu využito více genetických zdrojů.

Nastat mohou různé situace:

- na více genetických zdrojů využitých v jednom projektu se vztahuje stejné povolení;
- na více genetických zdrojů využitých v jednom projektu se vztahují různá povolení ze stejné poskytovající země;
- na více genetických zdrojů využitých v jednom projektu se vztahují různá povolení z různých poskytovajících zemí.

Jestliže se na více genetických zdrojů vztahuje jedno povolení (první scénář uvedený výše), informace o genetických zdrojích je třeba uvést v kolonce „Popis genetických zdrojů nebo tradičních znalostí souvisejících s genetickým zdrojem“ (viz také níže, otázka č. 10).

V dalších dvou scénářích (na genetické zdroje se vztahují různá povolení, ať již ze stejné poskytovací země nebo z různých poskytovacích zemí) je třeba doplnit informace o těchto zdrojích. V takovém případě použijte tlačítko(-a) „Přidat IRCC“ nebo „Přidat vnitrostátní povolení“ a systém vygeneruje všechny další kolonky, které je třeba vyplnit.

Vnitrostátní povolení

Please fill in the following information :

Místo přístupu *: ⓘ

Důvěrné ⓘ

Popis genetických zdrojů nebo tradičních znalostí souvisejících s využívanými genetickými zdroji, nebo případně jedinečný identifikátor (identifikátory) *: ⓘ

Důvěrné ⓘ

Příklad, který bude zveřejněn v informačním systému ABS (anglicky, francouzsky nebo španělsky): ⓘ

Identifikátor povolení k přístupu nebo obdobného dokumentu, je-li k dispozici *: ⓘ

Důvěrné ⓘ

5. Co když jsem ve svém produktu využil více než jeden genetický zdroj?

Vyžaduje se pouze jedno prohlášení o náležitě péči na produkt, a to i když je v daném produktu využito více genetických zdrojů. Totéž platí pro výsledek využívání a výstup využívání.

Podobně jako v případě výzkumného projektu i zde může nastat několik různých situací:

- na více genetických zdrojů využívaných v jednom produktu¹ se vztahuje stejné povolení;
- na více genetických zdrojů využívaných v jednom produktu² se vztahují různá povolení ze stejné poskytovací země;
- na více genetických zdrojů využívaných v jednom produktu³ se vztahují různá povolení z různých poskytovacích zemí;

¹ Nebo na výsledek využívání nebo výstup využívání

² Nebo na výsledek využívání nebo výstup využívání

³ Nebo na výsledek využívání nebo výstup využívání

Pokud se na více genetických zdrojů vztahuje jedno povolení (první scénář uvedený výše), uveďte informace o genetických zdrojích v kolonce „Popis genetických zdrojů nebo tradičních znalostí souvisejících s genetickým zdrojem“ (viz také níže, otázka č. 10).

V dalších dvou scénářích (na genetické zdroje se vztahují různá povolení, ať již ze stejné poskytovací země nebo z různých poskytovacích zemí) je třeba doplnit informace o těchto zdrojích. Pokud použijete tlačítko „Přidat IRCC“ nebo „Přidat vnitrostátní povolení“, systém automaticky vygeneruje všechny další kolonky, které je třeba vyplnit.

Vnitrostátní povolení

Please fill in the following information :

Místo přístupu *:

Důvěrné

Popis genetických zdrojů nebo tradičních znalostí souvisejících s využívanými genetickými zdroji, nebo případně jedinečný identifikátor (identifikátory) *:

Důvěrné

Překlad, který bude zveřejněn v informačním systému ABS (anglicky, francouzsky nebo španělsky):

Identifikátor povolení k přístupu nebo obdobného dokumentu, je-li k dispozici *:

Důvěrné

Vymazat povolení

+ Přidat IRCC + Přidat vnitrostátní povolení

6. Kdy přesně musím předložit prohlášení o náležitě péči ve druhém kontrolním bodě (ve fázi konečného vývoje produktu)?

Podle prováděcího nařízení Komise je nutno předložit prohlášení o náležitě péči ve fázi konečného vývoje produktu před tím, než nastane první z následujících událostí:

- je žádáno o povolení nebo schválení uvedení produktu (vyvinutého využíváním genetických zdrojů a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji) na trh;
- je učiněno oznámení požadované před prvním uvedením produktu (vyvinutého využíváním genetických zdrojů a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji) na trh Unie;
- první uvedení produktu (vyvinutého využíváním genetických zdrojů a tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji), pro který se nepožaduje povolení, schválení ani oznámení, na trh Unie;
- výsledek využívání je prodán nebo jakýmkoli jiným způsobem předán fyzické nebo právnické osobě v Unii, aby tato osoba mohla provádět některou z činností uvedených výše (povolení, oznámení, uvedení na trh...);
- využívání v Unii skončilo a jeho výstup je prodán nebo jakýmkoli jiným způsobem předán fyzické nebo právnické osobě mimo Unii.

Uživatelé genetických zdrojů proto musí určit, která z výše uvedených událostí se vztahuje na jejich situaci. První tři události jsou spojeny s uvedením produktu na trh. Některé produkty vyžadují povolení k uvedení na trh (například farmaceutické produkty); u některých produktů je nutné učinit oznámení (například u kosmetických produktů); jiné produkty lze uvést na trh bez povolení/schválení nebo oznámení (například nová odrůda okrasné rostliny). Prohlášení musí být předloženo před tím, než je produkt uveden na trh, učiněno oznámení nebo se žádá o povolení/schválení.

Čtvrtá a pátá událost nejsou přímo spojeny s uvedením produktu na trh (nebo s úmyslem tak učinit). Ve čtvrtém případě je výsledek využívání prodán nebo předán jiné osobě v EU a tato osoba má v úmyslu uvést produkt na trh, neprovádí však již využívání (a tudíž nespadá do oblasti působnosti nařízení EU). V pátém případě výstup využívání opouští EU; produkt lze vyrábět bez dalšího využívání, nebo může být výstup předmětem dalšího výzkumu a vývoje, který se však uskutečňuje mimo EU. Ve čtvrtém a pátém případě musí prohlášení podat poslední účastník hodnotového řetězce, který prováděl využívání v EU a před tím, než je výsledek nebo výstup využívání předán.

Podrobnější vysvětlení těchto dvou událostí naleznete v dokumentu *Pokyny k oblasti působnosti* v oddílu 4.2. (dostupný na webových stránkách: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0827\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0827(01)&from=EN)).

7. Jaké informace je třeba uvést v kolonce „Předmět výzkumu nebo identifikační kód grantu“?

Zde uveďte informace o předmětu výzkumu; postačí název projektu a jeho stručný popis. Případně uveďte identifikační kód grantu, který projektu přidělila organizace poskytující financování, lze podle něj grantový projekt jednoznačně určit a nalézt informace o předmětu výzkumu.

Tyto informace – předávané prostřednictvím informačního systému ABS nebo přímo orgánům poskytující země, pokud jsou základní informace důvěrné – umožní poskytující zemi ověřit, zda je genetický zdroj využíván v souladu s předchozím informovaným souhlasem a vzájemně dohodnutými podmínkami a zda jsou podle vzájemně dohodnutých podmínek sdíleny přínosy.

8. Jaké informace by měly být uvedeny v kolonce „Název produktu“?

Zde uveďte název, podle něhož lze určit typ daného produktu (například pleťový krém, odrůda rostliny atd.) i konkrétní produkt podle značky nebo jiného názvu, který umožní jednoznačnou identifikaci (např. v případě odrůdy rostliny její název nebo obchodní název).

Stejně jako v případě grantů na výzkum (otázka č. 7 výše) umožní poskytnuté informace poskytovateli genetického zdroje ověřit, zda je genetický zdroj využíván v souladu s předchozím informovaným souhlasem a vzájemně dohodnutými podmínkami a zda jsou podle vzájemně dohodnutých podmínek sdíleny přínosy.

9. Co je to „Místo přístupu“?

Místem přístupu se rozumí poskytovající země. Za poskytovající zemi se považuje země původu genetických zdrojů nebo jakákoli (jiná) smluvní strana protokolu, která tyto genetické zdroje získala v souladu s úmluvou. Jestliže byl ke genetickému zdroji uplatněn přístup přímo v poskytovající zemi, pak je místem přístupu tato země.

Pokud byl ke genetickému zdroji uplatněn přístup nepřímo přes zprostředkovatele, například prostřednictvím sbírky *ex-situ* (která se nenachází v poskytovající zemi), pak je místem přístupu i nadále poskytovající země, a nikoli země, v níž se nachází zprostředkovatel. Stručně řečeno, místem přístupu se vždy rozumí poskytovající země.

10. Jaké informace musí být uvedeny v kolonce „Popis genetických zdrojů nebo tradičních znalostí souvisejících s genetickým zdrojem“?

Tyto informace umožní poskytovající zemi identifikovat genetický zdroj nebo tradiční znalosti související s genetickými zdroji; jedinečné identifikátory by se měly používat vždy, když jsou k dispozici.

Doporučuje se používat termíny z původních povolení. Například v případě povolení týkajícího se 10 000 neroztříděných členovců bude vhodné v informacích v prohlášení o náležité péči rovněž uvést 10 000 neroztříděných členovců, a to i kdyby byl využíván pouze jeden z nich; uživatel pak v prohlášení o náležité péči může uvést konkrétní využitý genetický zdroj, tj. „*Curculio oblongus*, jeden z 10 000 neroztříděných členovců“. Příslušným orgánům poskytovajících zemí tento postup usnadní práci. Uvedení pouze jednoho konkrétního genetického zdroje (v tomto případě „*Curculio oblongus*“) by pravděpodobně vedlo k tomu, že by poskytovající země požádala o vyjasnění.

Informace uvedené v kolonce „Popis genetického zdroje“ se mohou vztahovat k biotě v jakékoli taxonomické kategorii (druh, rod, čeleď atd.), která nese taxonomické označení. Mohou také obsahovat odkaz na místo, kde byl materiál sebrán. Stejně tak lze genetický zdroj identifikovat prostřednictvím odkazu na dokladový exemplář nebo terénní poznámky v identifikovaném archivu nebo sbírce.

11. Co je to „Identifikátor povolení k přístupu“?

Číslo nebo jiné kódové označení, které vydávající orgán přidělil danému povolení, aby jej bylo možné identifikovat.

12. Co je to „Dokument obdobný povolení k přístupu“?

Smluvní strany protokolu mohou uplatňovat zvláštní pravidla pro různé typy přístupu ke genetickým zdrojům. Například mohou vyžadovat povolení k přístupu pro využití ve fázi uvedení na trh, zatímco v případě nekomerčního využívání mohou požadovat jen oznámení nebo záznam. Takové oznámení nebo záznam se rovněž považují za dokument obdobný povolení k přístupu, jelikož se jedná o požadavek týkající se přístupu. Tuto skutečnost je pak třeba také uvést v prohlášení o náležité péči.

13. Kdo je to „Subjekt, který udělil předchozí informovaný souhlas“?

V závislosti na vnitrostátních právních předpisech země poskytovatele může být předchozí informovaný souhlas (PIC) udělen formou rozhodnutí vydaného na státní nebo regionální úrovni. Stejně tak mohou pravomoc vydat předchozí informovaný souhlas země delegovat na místní komunity. Kdo nese za vydání předchozího informovaného souhlasu odpovědnost, je stanoveno v právních předpisech země poskytovatele.

Informaci o subjektech, které v určitém okamžiku udělily předchozí informovaný souhlas, získá systém DECLARE z informačního systému ABS a lze ji zobrazit v rozbalovací nabídce. Pokud subjekt, který udělil předchozí informovaný souhlas pro genetický zdroj, jehož se dané prohlášení o náležité péči týká, nemá odpovídající záznam v informačním systému ABS, je třeba příslušný záznam vytvořit.

Fyzická nebo právnická osoba, která udělila předchozí informovaný souhlas *: ⓘ

Select a consent granter Přidat nové

Důvěrné

Fyzická nebo právnická osoba, pro kterou byl předchozí informovaný souhlas udělen *: ⓘ

Select the person or entity to whom the consent was granted Přidat nové

Důvěrné

14. Kdo je to „Subjekt, jemuž byl udělen předchozí informovaný souhlas“?

Jedná se o subjekt, který obdržel povolení (předchozí informovaný souhlas).

Stejně jako u subjektu, který udělil předchozí informovaný souhlas (otázka č. 13 výše), získává systém DECLARE seznam těchto subjektů z informačního systému ABS. Pokud subjekt, který v daném případě obdržel předchozí informovaný souhlas, nemá odpovídající záznam v informačním systému ABS, je třeba příslušný záznam vytvořit.

15. Co je to „Přímý zdroj genetického zdroje“?

Jedná se o fyzickou nebo právnickou osobu, od níž uživatel získal genetické zdroje přímo, tj. předcházející účastník v hodnotovém řetězci. Pokud byl genetický zdroj získán přímo z poskytující země, uveďte tuto zemi. Je-li genetický zdroj získán ze sbírky, uveďte údaje o dané sbírce. Jestliže byl genetický zdroj získán od jiného uživatele v hodnotovém řetězci, je třeba uvést kontaktní údaje tohoto uživatele.

16. Jakou odpověď zvolím u otázky týkající se omezení ve vzájemně dohodnutých podmínkách?

Nabízejí se tři možné odpovědi na otázku týkající se možných omezení ve vzájemně dohodnutých podmínkách limitujících možné využívání genetických zdrojů (nebo tradičních znalostí souvisejících s genetickými zdroji): „ano“, „ne“, „nehodí se“.

Jestliže vzájemně dohodnuté podmínky nebyly sjednány, zvolte odpověď „nehodí se“. Existují-li ve vzájemně dohodnutých podmínkách omezení ohledně využívání a povolují-li

například pouze využívání pro nekomerční účely, pak zvolte odpověď „ano“. Pokud ve vzájemně dohodnutých podmínkách neexistují žádná omezení, zvolte odpověď „ne“.

17. Co když můj produkt spadá do více než jedné kategorie a systém umožňuje zaškrtnout pouze jednu kategorii?

Zaškrtněte „jiné“ a upřesněte.

18. Co mám zapsat do kolonky „Datum“ a „Místo“ na konci prohlášení?

„Datum“ je datem, kdy prohlášení předkládáte (jako kdybyste prohlášení předkládali v listinné podobě). Datum se v systému doplňuje automaticky.

„Místo“ je místem, kde se při předložení tohoto prohlášení nacházíte (jako kdybyste jej podávali v listinné podobě).

19. Kdo může vidět mé prohlášení?

Informace v prohlášení o náležité péči, které nejsou označeny jako důvěrné, uvidí kdokoli, protože se předají do informačního systému ABS, a tím se zveřejní. Před tím, než příslušný orgán předá informace do informačního systému ABS, může informace, které nejsou důvěrné, vidět daný příslušný orgán (jemuž uživatel předložil prohlášení o náležité péči), Komise (poté, co příslušný orgán prohlášení o náležité péči potvrdí) a jiné příslušné orgány v EU (v případech, kdy je produkt uveden na trh ve více členských státech).

20. Co se stane s důvěrnými informacemi?

K důvěrným informacím uvedeným v prohlášení o náležité péči v systému DECLARE mají přístup ostatní zástupci téže organizace využívající genetické zdroje (viz otázka č. 2) a příslušné orgány, kterým se prohlášení o náležité péči předkládá. Důvěrné informace mohou vidět pouze tyto subjekty. Jiné příslušné orgány (například z jiných zemí EU, v nichž je produkt uváděn na trh) ani Evropská komise k těmto důvěrným informacím přístup nemá. Důvěrné informace se nepředávají do informačního systému ABS.

Za určitých okolností lze v prohlášení o náležité péči označit za důvěrné informace, bez nichž nelze vytvořit tzv. kontrolní zprávu (viz výše, Kontrolní zpráva), například místo přístupu. Taková prohlášení o náležité péči nebudou v informačním systému ABS zveřejněna, protože poskytující země podle nich nemůže identifikovat své genetické zdroje. V takovém případě příslušný orgán členského státu EU, v němž se prohlášení o náležité péči předkládá, kontaktuje přímo poskytující zemi a informace o jejích genetických zdrojích jí poskytne (viz čl. 7 odst. 2 prováděcího nařízení Komise). Tyto informace umožní poskytující zemi ověřit, zda je genetický zdroj využíván v souladu s předchozím informovaným souhlasem a vzájemně dohodnutými podmínkami a zda jsou podle vzájemně dohodnutých podmínek sdíleny přínosy.

21. Na základě čeho se určuje důvěrnost informací?

Pokud jsou informace označeny jako důvěrné, je podle prováděcího nařízení Komise třeba uvést důvody, proč byly takto označeny.

V článku 7 odst. 5 nařízení EU se uvádí, že příslušné orgány věnují náležitou pozornost zachování důvěrnosti obchodních a průmyslových informací, pokud je tato důvěrnost stanovena unijními nebo vnitrostátními právními předpisy za účelem ochrany oprávněných hospodářských zájmů. Tyto zájmy mohou souviset zejména s informacemi o genetických zdrojích nebo jejich využívání.

Uživatelům se doporučuje, aby se otázkám důvěrnosti příslušných ustanovení smluv věnovali při sjednávání vzájemně dohodnutých podmínek s poskytovací zemí.

22. Proč je v prohlášení o náležité péči uvedena kolonka pro překlady?

Do informačního systému ABS je třeba odeslat údaje v jednom ze šesti jazyků OSN, z nichž tři jsou zároveň úředními jazyky EU (angličtina, francouzština a španělština). Předkládají-li uživatelé prohlášení o náležité péči v jiném jazyce, doporučuje se připojit překlad do jednoho z těchto tří jazyků. Prohlášení lze předložit i bez překladu (ten případně doplní příslušný orgán, kterému se prohlášení předkládá).

Informace označené jako důvěrné není nutné překládat, protože nebudou předány informačnímu systému ABS.

23. Vyžaduje se prohlášení i v případě, že poskytovací země nepožadovala sjednání vzájemně dohodnutých podmínek?

Ano. Jsou-li splněny ostatní podmínky použitelnosti nařízení EU, prohlášení je třeba předložit, i když nebyly sjednány vzájemně dohodnuté podmínky. Některé poskytovací země nepožadují sjednání vzájemně dohodnutých podmínek, přestože povinnost získat předchozí informovaný souhlas platí.

Dále je také možné, že země požaduje sjednání vzájemně dohodnutých podmínek, ale nepožaduje získání povolení k přístupu. I v tomto případě se prohlášení o náležité péči vyžaduje.

Prohlášení o náležité péči je třeba podat také v případě, že země požaduje pouze oznámení nebo záznam o přístupu, protože i toto se považuje za dokument obdobný povolení k přístupu.

Stručně řečeno, prohlášení o náležité péči se vyžaduje, pokud poskytovací země stanovila jakékoliv právní předpisy nebo regulační požadavky týkající se přístupu.

24. Proč se část B nepředává do Informačního systému pro přístup a sdílení přínosů?

Prováděcí nařízení Komise vyžaduje, aby se do informačního systému ABS předávaly informace z části A, nikoli však z části B přílohy II a III. Informace shromážděné v části B jsou relevantní spíše pro provádění nařízení v EU a poslouží příslušným orgánům při provádění případných kontrol uživatelů.

Příloha I

Žádost Ministerstvu životního prostředí o schválení registrace uživatele genetických zdrojů v systému DECLARE

(fyzická osoba)

Jméno a příjmení:

Číslo občanského průkazu, cestovního pasu nebo jiného osobního dokladu:

Adresa:

E-mail:

Telefon:

Datová schránka:

Tímto žádám o schválení registrace v systému DECLARE a prohlašuji, že se údaje uvedené v této žádosti shodují s údaji uvedenými při registraci.

.....
Datum a podpis

Příloha II

Žádost Ministerstvu životního prostředí o schválení registrace uživatele genetických zdrojů v systému DECLARE

(právnícká osoba)

Název právnické osoby:

IČ:

Sídlo (adresa):

Datová schránka:

Kontaktní osoba pověřená k podávání prohlášení o náležitě péči

Jméno a příjmení:

E-mail:

Telefon:

Statutární zástupce – jméno, příjmení, funkce:

Tímto žádám o schválení registrace v systému DECLARE, prohlašuji, že se údaje uvedené v této žádosti shodují s údaji uvedenými při registraci, a zároveň potvrzuji, že je výše uvedená kontaktní osoba oprávněna podávat jménem mé organizace prohlášení o náležitě péči ve smyslu nařízení (EU) č. 511/2014.

.....
Datum, podpis statutárního zástupce právnické osoby a razítko